МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган, Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ШИНАРДИ 23 МАРТ 1965 шу № 35 (4048).

Мах 2 кеп.

КХОАЧАШЪЕ ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛА ПЛАН

ДIадахача шера тIехкхоачашйир Нохч-ГIалгIайчен промышленносто паччахьалкхен план, 10,1 процент дегIаенай промышленни продукци 1963 шерана нийсдича. ТIехкхоачашъяьй 1965 шера хьалхарча шин бетта заданеш а. Дукхача предприятей коллективаша толамца кхоачашду шоай социалистически декхараш, вай массава а гIадвуташ да мехкдаьтта промыслаша, мехкдаьтта чакхдоаккхача установкаша, химикаша доаха толлмаш. Москвичийи ленинградцийи хьоkхамах Нохч-ГIалгIайчене арахеца продукци дунен тIа эггара дикагIа хилийтара шоай низ ца кхобеш къахьегаш эзараш болхлой ба предприятешка. Пайда ца эцаш йола резерваш гучаяхарца, оборудованега лерттIа болх байтарца, балха ханах дикагIа пайда эцарца къахьегама овсарле лакхъю, мехкдаьтта дакхарген химически продукци арахецарген дIабода мах лохбу.

ХIанзара дикагIа йола техника караерзаяь бола производства новатораш, бIарчча коллективаш гучаювл промышленносте яьржача социалистически яхье. Вай республике хьалха латт 1965 шера план ханал хьалха кхоачашъяра яхь дIайолаяьча Грозненски химически комбината коллектив. Шин бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь планал совгIа бIаьш эзараш сомий маьха химически продукци еннай цо.

Дика дIадоладаьд семилетка чакхйоала шу МалгIабикен Сунжаи мехкдаьттахоша. Керда геолого-техническ и мероприятеш чакхъяхар, скважинашта ю лаьттан кIалхара ремонт ханнахьа а дика а яр бахьан долаш вIаштIехьдаьннад мехкдаьттахой «Iаьржа дошув» даккхара темпаш лакхъе а шин бетта план тIехкхоачашъе а.

Январи феврали беттай план кхоачашъеча дика толамаш даьхад нефтемаслозавода, крекинг - завода, «Электроприбор», «Пищемаш», «Медицински инструмент» яхача заводаша, дуккхача кхыча предприятеша. Продукци арахецара план кхоачашъяь ца Iеш къахьегама овсарле лакхъяра, продукцега дIабода мах лохбара, цун дикал лакхъяра заданеш кхоачашъю цу предприятей коллективаша.

Шин бетта баьча балха итогаша хьахьокх вай предприятешкеи производственни объединенешкеи квартальни план толамца кхоачашъюлургхилар. Цу гIулакха де дезар ца производства еррига резерваш оарцагIъяхар, хIара бригаде, смене, участке наьха къахьегам нийса вIаштIехьбаккхар, болх беш боахкача наьха къахьега дог доагIаргдола гIулакх оттадар, хьалха латтарий опыти новаторий предложенеши чехкка производстваша юкъекхахьар.

Производство хадданза дегIаяра резерв я хIара промышленни производстве ший план кхоачаш а тIехкхоачаш а яр. Из вайна новкъа дале а, дикка предприятеш я вай республике ритмично болх ца беш. Масала, январь бетта план кхоачаш ца еш йисар 25 предприяти, хIаьта февраль бетта пхиъ тIа а кхийтта 30 хилар уж. Дукха хIама ца эшташ 700 эзар сома маьха продукци тIайисар цу предприятешта.

Геттара во да тIехьаюсача предприятешта юкъе дIадахача шера план кхоачаш а еш ритмично болх а беш хинна предприятеш хилар. Иштта я, масала, новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккха завод, автотракторно-ремонтни завод, «Электроинструмент» яха завод, кхыяраш. Иштта во да шин бетта план кхоачаш ца яьча предприятешта юкъе бIарчча Грозненски швейно-трикотажни производственни объединени хилар а.

Ала дезаш да, цу предприятеша керда шу во дIадоладаь хилар. План кхоачаш ца яра бахьан кхоачамболлаш бецал, материалаш, оборудовани ца хилар да ала гIерт цхьайолча предприятей кулгалхой. Из дерригa бакъдац, хIапа аьлча объективни хьалаш ма эшшара хиннадеце а план кхоачашъе торо хургъяр, нагахьа санна цу предприятей кулгалхоша болх бокъонца вIаштIехьбаьккха хиннабаларе, цар шоай гIулакх оперативно леладаь хиннадаларе.

Доккхий декхараш да укх шера вай республика промышленноста болхлошта хьалхашка латтараш. 1964 шерачул 9 процент дукхагIа арахеца еза Нохч-ГIалгIайчен промышленносто 1965 шера продукци. Укх шера дукхагIа дала деза вай Даьхенна мехкдаьтта, моторни доагор, тайптайпара дола машинашта хьекха даьтташ, парафин, прибораш, инструменташ, кхыйола продукци, арахецача изделей дикал лакхъе еза, царга дIадодар лохде деза.

Уж декхараш кхоачашдар хIара предприяте ший план кхоачашъярах тийша хургда. Цудухьа администраце балха тIахьожам лоаттабе йиш йолча партийни организацеша, производственни объединеней специалисташа де дезар да болх ритмично ца беш йолча предприятешта къаьстта тIахьожам лоаттабар. Штурмовщинаца, мичча бесса яь а план кхоачашъе гIертарашца хадданза къовсам лоаттабе беза. Беррига низ тIабахийта беза производственни участкай болх тоабара, планированни материально-технически снабжении вIаштIехьъяккхара.

КIеззига ха мара йисаяц хьалхара квартал чакхъяла, цхьабакъда план кхоачашъяра дикка гIулакхаш де йиш я цу юкъе а. ТIайца социалистически декхараш кхоачашдара беррига болхлой, инженерно-технически болхлой оарцагIбоахилга, производственни участкашкара кхоачамбоацараш дIадахар, наьха хьинар технико-экономически хьокхамаш тоадара тIадерзадар — из да хIанз боахама кулгалхоша, партийнии профсоюзнии организацеша эггара хьалха де дезар. Квартальни план кхоачашъяра кхы а шерагIа йоаржае еза социалистически яхь. Цхьаккха а предприяти хила йиш яц республике ший план кхоачаш ца еш. Из да коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдара эггара хьалха де дезар.

«Восход-2» яхача космически кема-спутника командир летчик-космонавт полковник Павел Иванович Беляеви (аьрдехьа) цу кема шоллагIа пилот летчик-космонавт подполковник Алексей Архипович Леонови космосе бахалехьа хьалхагIа Цlеча майда тIа.

В. Черединцева сурт. ТАСС фотохроника.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГА

Хоам бу оаха: Коммунистически парте, Советски правительства задани толаме кхоачашъяьй. Космически кема ерригача системаша болх дика бора. Тхоаш тIехдинача хьал тIа да. Тхоах тешам боларах доккха баркал хилда шоана.

Космонавташ БЕЛЯЕВ, ЛЕОНОВ.

IИЛМАХОШКЕИ КОНСТРУКТОРАШКЕИ, ИНЖЕНЕРАШКА, ТЕХНИКАШКЕИ БОЛХЛОШКЕИ, «ВОСХОД-2» ЯХАЧА ДУКХА МОТТИГАШ ЙОЛЧА КЕМАЦА-СПУТНИКАЦА КОСМОНАВТИЙ ЭКИПАЖ СИГАЛА ЙОХИЙТИЛГА ВIАШТIЕХЬДОАККХАЧА ДАКЪА ЛОАЦАШ ХИННАЧА ЕРРИГАЧА КОЛЛЕКТИВАШКЕИ ОРГАНИЗАЦЕШКЕИ

СОВЕТСКИ КОСМОНАВТАШКА НОВКЪОСТ БЕЛЯЕВ ПАВЕЛ ИВАНОВИЧАГА НОВКЪОСТ ЛЕОНОВ АЛЕКСЕЙ АРХИПОВИЧАГА

Деза новкъостий, доттагIий!

Вай социалистически Даьхено толаме караерзаеш латт космос. ХIанзза йистебаьннаб дукха моттигаш йолча «Восход-2» яхача кема-спутника космически никъ. Советски халкъаи дерригача адамаштеи дIаяйзар космос караерзаеча кердача турпалий — «Восход-2» яхача кема командира летчика-космонавта новкъоста Беляев Павел Ивановичеи шоллагIча пилота летчика-космонавта новкъоста Леонов Алексей Архиповичеи цIераш.

«Восход-2» яха кема сигалдахаро космос караерзаяра историена юкъе хьайийлар керда, Iалаьмате лоархIамера оагIув. Советски Союзе дунен тIа эггара хьалха кхоачашдаьд кема-спутника чура саг аравалгеи космически ара гIолла из паргIатта лелилгеи. Из чоалханера, дувцилга йоацаш йоккха майрал эшаш йола эксперимент яьй летчика-космонавта новкъоста А. А. Леонова «Восход-2» яхача кема командира летчика-космонавта новкъоста П. И. Беляева дакъа а лоацаш. А. А. Леонов, кема чу воацаш де лаьрхIа хиннача тохкамий комплекс чакх а яьккха, маьрша кема кабина чу юхачуваьннав.

Кема тIа оттаьча кердагIа йолча къаьсттача телевизионни система новкъосталца Лаьтта бахача миллионаш болча наха шоай бIаргашца бIаргаго йиш хилар новкъост А. А. Леонов космосе дIааравалара процесс, кема чухьа воацаш цо бу болх, из кема чу юхачувалар.

«Восход-2» яхача космически кема экипажо йизза кхоачашъяьй Iилман тохкамий комплекс. Цу космически рейса еррига даннеш советски дунени Iилманна юкъе керда тIехдаьнна доккха дакъа да.

Историе чухь духхьашха Вселенне дIачувоала ниI хьайийлай саго, духхьал космически ара болх бе дIаараваьннав из.

Дерригача советски халкъо доккхал ду космос караерзаеча вай Даьхенна керда карагIдаьнначох а шийна нийсса кхы цхьаькха доацача космонавтий новкъостий П. И. Беляевеи А. А. Леоновеи къонахчалах а. Коммунистически парте кхебаь болча цар лайра космосе гIолла беча ший тайпарча наькъа еррига халонаш, сийленца кхоачашйир партеи правительстваи задани, кхы тIа а лакхйир Советски Союза космически сийле.

Оаха чIоагIгIа даькъала дувц шо, деза новкъостий Беляев Павел Ивановичи Леонов Алексей Архиповичи, «Восход-2» яхача кемаца-спутникаца бихьа космически никъ толаме чакхбаккхарцеи Советски Даьхено шоашта енна сийлахьа задани кхоачашъярцеи.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дег тIара даькъала бувц иштта Iилмахой, конструктораш, инженераш, техникаш, болхлой, медицински болхлой — кердагIа, дукха моттигаш йолаш дола «Восход-2» яха кема-спутник, цун керда системаши оборудовании хьаеча советски космонавтий экипажо космосе хьоргболча наькъа кийчо ечеи из чакхбоаккхачеи, дунен тIа эггара хьалха саг кема чура космически ара гIолга вIаштIехьдоаккхача дакъа лоацаш хинна беррига новкъостий а.

КПСС ЦК-ас, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дог раьза хинна белгалдоаккх, «Восход-2» яхача кема-спутника еррига системаши оборудовании, къаьстта а саг кема чура аравоаккхеи из юха кема чу воалавуи система, цхьаккха духьале йоацаш болх беш хинна хилар. Цунца кхы цIаькха а дерригача дуненга дIахьекхар советски космически техника лакхача боарамеи тIехдикеи хилар.

Сийле хийла космически аре караерзаяра керда горизонташ хьайийлача советски Iилмахой, инженерий, техникий, болхлой!

Сийле хийла космоса кердача турпалий!

Даькъала хийла Советски Союза ленински Коммунистически парти — советски халкъа ерригача коталонашта дегаш урaувттадер а уж вIаштIехьйоахар а!

Коммунизма котало бахьан долаш къахьегаме доахача толамашца цIи хозийтаргъя вай воай социалистически Даьхен!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ	СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ	СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕГЕИ ДЕРРИГАЧА СОВЕТСКИ ХАЛКЪАГЕИ, ДЕРРИГАЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШКЕИ ПРАВИТЕЛЬСТВАШКЕИ

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА, СОВЕТСКИ СОЮЗА ПРАВИТЕЛЬСТВА КХАЙКАРАЛ

Космос тохкачеи караерзаечеи керда тIехбаьнна боккха толам баьккхаб советски наха.

Кема командирах летчиках-космонавтах новкъост Беляев Павел Ивановичахи шоллагIча пилотах летчиках-космонавтах новкъост Леонов Алексей Архиповичахи латта экипаж тIайола «Восход-2» яха советски космически кема Лаьттан спутника орбита тIа даьккхад 1965 шера 18-ча марта. «Восход-2» яха кема гIетта додача хана летчик-космонавт А. А. Леонов кема чура араваьлар, хIаьта цул тIехьагIа, космосе даха лаьрхIа хинна Iилман земаш а даьха, кема чу юхачухайра. Саг космосе дIааравалгеи из юхачуховлгеи вIаштIехьдаккхара «Восход-2» яха кема къаьсттача чоалханерча технически устройствашца кийчдаь дар. Эксперимент йолча хана кема командира летчика - космонавта П. И. Беляева космосе дIааравалара аппаратурана управлени лелаяьй, А. А. Леоновга фу хьал да хьийжав, хIаьта цунца хадданза бувзам а лоаттабаьб. Шийна нийсса кхы цхьаькха йоаца из опыт космически пространстве кхоачашъяра кхерамзле Iалаш а еш. Космически арен хьалашка волаш 20 минут гаргга ха яьккхар космонавта А. А. Леонова, цу даькъе кема чухь воацаш — 10 минут.

Цу тайппара, «Восход-2» яха кема гIетта додача хана историе чухь духхьашха кхоачашдир космически кема чура саг духхьал космосе дIааравалга. Цу даькъе тIехбаьнна боккхача лоархIаме да «Восход-2» яхача кема экипажа карагIдаьнна деналера Iилман гIулакх.

26 сахьата Лаьттанна гонахьа 17 совгIа го а баьккха, 720 эзар совгIа километр никъ а баь, дукха моттигаш чуйолаш дола «Восход-2» яха космически кема Iодессар советски Лаьтта город Перма районе. Кема ерригача системаша, оборудоване, аппаратуро никъ беш мел яьккхача хана боаррамагIеи ца талхаши болх баьб. Кема экипажа хьалхашка оттадаь хинна декхараш дизза кхоачашдаьд. Космонавташ дикача хьала тIа ба.

«Восход-2» яха кема гIетта додача хана саг космосе дIааравалга вIаштIехьдаккхаро керда зама хьаелл космически аре караерзаеча. Шийна нийсса кхы цхьаькха йоацача цу эксперименто хьахьекхар сагага космически кемаш чу а хувшаш сигала гIолла лела меттел, земаш доахаши кхыйолеи операцеш кхоачаш а еш, — мадарра аьлча, космосе болх а беш, космически арене гIулакхаш дизза кхоачашде а торо хилар. Цунах белггалара торонаш хьахул эггара чоалханегIа дола декхараш, цу даькъе Бетта тIа а Маьлха система кхыча планеташ тIа гIолгеи Iодессилгеи а кхоачашдара.

«Восход-2» яха кема гIетта додача хана чакхдаьхача земаша керда дакъа юкъедихьар дунен Iилманна.

«Восход-2» яхача кема-спутника къонахчал долча экипажо кхы а дукхагIа лакхйир вай социалистически Даьхен космически сийле. Дерригача дуненна шIаькха а бIаргаийра советски космически техника сийле: вай низ болчеи нийса лелаечеи ракетий, кердагIа долча космически кемай, цар оборудоване, саг кхерам боацаш космосе ухилга Iалашдеш йолча еррига система. Цо цIаькха а хьахьекхар, советски Iилмахой хьаькъали говзали, конструкторий гений, болхлой говза кулгаш Коммунистически партеи Советски правительстваи шоашта хьалхашка оттадаь моллагIа а декхар кхоачашде низ кхоачаргболаш хилар. Социализма хьалашка советски наьха таланташи хьинари тIа-тIа дукхагIа къаьгга тоалу. Социализмо хIара денна хьабу шоашта карагIдувлача хIамашца дерригa дуне цецдоахаш бола керд-керда турпалаш. Селхан а тIехьа фантази хийтта эггара чIоагIагIа тамаш йолаш дола хIамаш техникаца кхоачашдайта низ кхоачаш йолча лакхаленашка кхаьчай вай низ бола социалистически промышленность.

Дика хетарехи доккхалахи дизал советски наьха дегаш, кхы тIа а совъяьхай советски патриотизмаи вай Даьхе кхы а дукхагIа тоаллийтарахи хиланза дарг мел доапар де кийча хиларахи йола уйлаш дегашка йоссаяьй новкъосташта П. И. Беляевнеи А. А. Леоновнеи космосе карагIдаьннача деналерча гIулакхо, турпалало, майрало.

Коммунистически партеца цхьана советски наха доккхал ду творчески къахьегаме Iилмахошеи конструкторашеи, инженераша а, болхлоша а — «Восход-2» яха кема хьадаьраша, новкъа хIама ца эккхаш из гIетта лелилга Iалашдеш мел хиннараша даьхача толамех.

«Восход-2» яха кема сигала дахар, пул хьалхагIа ихараша а санна, машареи прогрессеи аьттув боаккхаш да. Советски правительства хьалхагIа а дукххаза дIакхайкадаьд, хIанз цIаькха а массанена хозалда аьнна дIакхайкаду, Советски Союзо Лаьттан тIа санна, иштта космосе а машара политика нийсса лелаеши, лелае дага йолаши хилар. Социалистически строя овлангарча лардашкара хьайоагIаш я из политика. Советски Союзо цхьанна а мехка кхерам тIатессац, дерригача халкъашца бокъонца барт-цхьоагIон гIулакхаш леладе гIерт из. Массане а шендаь герз дIадаккхараи къовсаме дола дунен халкъашта юкъера дешаш переговорий наькъаца къоастадараи тIехьа латт Советски правительство.

Халкъашта юкъера машареи доттагIлени гIулакхаш хьал а лоаттадеш Советски Союзо вокх социалистически мехкашца цхьана дIахо а шийна дулуш мел дола гIулакх дерrда дунен халкъашта юкъера хьал кхохкадалийта гIерташ йола агрессивни низий уйлаш юхатохара. Советски наха хьадда харцахьа лоархI США-с Къулбехьен Вьетнаме леладу агрессивни гIулакхаш а хIаьта иштта цар Вьетнама Демократически Республика территорена чудеш дола провокационни довнаш а. Вай безам а вай гIо-новкъостал а долчча бесса шоай паргIато, лоIам, социальни прогресс бахьан долаш къовсам лоаттабеш долча халкъашкахьа да.

Империалисташа провокацеш лелаеш хиларах социалистически мехкий халкъаш, машара гIулакх деза долаш мел бараш декхарийла ба шоай мугIараш кхы а айхагIа кхотадеи дерригача дунен тIарча машара гIулакха кхы а чIоагIагIа гадаккхеи.

Советски наха дика хов, машара эггара чIоагIагIа бола тешам Советски паччахьалкхен низ мамогга чIоагIбелга хилар. Болхлоша, колхозхоша, интеллигенце, вай Даьхен берригача къахьегамхоша шоай деналерча къахьегамца совбоах цун низ. Турпалашта-космонавташта новкъосташта П. И. Беляевнеи А. А. Леоновнеи карагIдаьннача деналерча гIулакхо дегаш ураоттадаь болча цар керда толамаш доахаргда вай мехка сийрда коммунистически общество хьалъяр духьа беркате къахьегача.

Даькъала хийла Советски Социалистически Республикай Союз — космонавтий даьхе!

Хоастам хийба турпалерча советски космонавташта!

Даькъала хилда советски халкъ — коммунизм хьалъер, халкъий машари иразй бахьан долаш къонахчалца къовсам лоаттабер!

Космос караерзаяра даькъе дегIаухалда дерригача мехкий барт-цхьоагIон гIулакхаш!

КПСС Центральни Комитет	СССР Лакхехьарча Совета Президиум	СССР Министрий Совет.

Хьайбаш леладерий боккха толам

РЕСПУБЛИКО ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯЬЙ ШУРА ЙОХКАРА ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛА ПЛАН

Республика хьайбаш леладераша шоай дерригa низаш тIадахийтад хьайбай боахам дегIабоалабара гIулакха тIехьабисачара хьалхабовлара, хIара колхозеи совхозеи фермера гIулакхаш тоадара, паччахьалкхенга дукхагIа дулх, шура, фуаш дохкара.

Хьалхарча итогаша хьахьокх, ферма болхлой хьайбашка дика Iа даккхийта боалаш хилар, хьайбай продуктивность лаккъяь хилар.

20 март хьатIаккхачалехьа ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йохкара квартала план. Шура дIачуийеча пункташкеи шурий заводашкеи дIачуеннай 10.7 эзар тонн шура, е соахка цу ханналца еннaчул 27 процент дукхагIа. Квартала план дикка тIехкхоачашъяьй Грозненски, Наьсарен, Ачхой-Мартана, Надтеречни, Шелковской районий хьайбаш леладераша.

Веданеи Ножай-Юртеи районий колхозашкара дIанийккхача, соахкарчул дукхагIа яьккхай шура ерригача районашка.

1964 шера 20-ча марте кхаччалца денначул 1,6-зза дукхагIа дIачуденнад фуаш хIанзле а, уж дохкара квартала план укх гаргарча денопка кхоачашъяра мел эша торонаш йолаш да республика боахамаш.

Цхьабакъда, юххьанца даьхача толамех кхоачамбаь Iе йиш яц.

Цхьадолча боахамашка хIанз доакъараш кхоачалуш латт, хIаьта доахан дебаш латт, керда Iаьсий Iо а деш. Iа долийташ дерригa Iаьсий хьал а кхедаь, царех Iул доккхагIа дар — ерригача фермай болхлой керттера декхар.

Лиидала мегаргдац дIахора планаш кхы а йоккхагIа хилар. Уж толаме кхоачашъяра ди тIехьа дукхагIа шура яха, доаханна дулх тIадетталалийта, фуаш гулде деза хIара колховнии совхознии ферме-

Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара 1965 шера 1-ча квартала план мел кхоачашъяьй хьахьокхаш йола СВОДКА

(I квартала планаца нийсйича процентех)

	Шура	Дулх	Фуаш
Грозненски	120	70	93
Наьсарен	108	51	38
Надтеречни	107	38	31
Ачхой-Мартана	104	100,8	134
Шелковской	102	66	80
Наурски	99,6	53	89
Урус-Мартана	95	118	95
Гудермеса	95	123	35
МалгIабика	92	27	52
Шаьла	92	56	62
Сунженски	89	108	115
Ножай-Юрта	83	16	50
Советски	82	22	32
Ведана	61	20	76
Ерригача республикс гIолла	**102**	**70**	**89**

ХIара сахьатах пайда эц

Кхашкара бIаьстан балхаш толаме чакхдахара хIара сахьатах бизза пайда эца гIерташ ба сунженски колхозашкара механизатораш. Кхашкара тIоадал дIакъовлаш, хий дуллаш, юххьанца ювш йола бIаьстан культураш дIаювш ба колхозхой.

ЛерттIа вIаштIехьа а даьха, дика лел кхашкара балхаш «Победа» яхача колхозе. Укхаза хьалхарча диъ дийнахьа макха баьккхаб пхи бIаь совгIа гектар зяба. 3-ча бригаде эггара дикагIа хьокхам баьккхар тракториста Янов Михаила. Цо гаьнна тIехкхоачашйир кхашка тIоадал дIакъовлара норма. Цу колхозе иштта дIайийнай горохакена смеса хьалхара 20 гектар.

Колхозашка хIанз чIоагIа сихденнад хиш дехкара балхаш а.

Кхашка хиш дехкачар шоай балха дукхагIа безам тIагIоргбола гIулакх даьд укх шера Кирова цIерахча колхоза правлене. Нагахьа санна хьалхагIа цхьан гектара тIа хий дилларах 1,75 къахьегама ди мара луш хиннадеце, хIанз цу балхех 6 лу. Кхашка хий дехкара нормаш денна тIехкхоачашъю поливальщикаша Юшков Андрея, Великохадко Ксеняс. «Коммунизмага бода никъ» яхача колхозе хий дуллаш пайда эц догIан хьисапе хий детташ йолча «ДДН-45» яхача установках. Норма тIехкхоачаш а еш, дийнахьа 4—5 гектара хий тох трактористаша Моношенко Иванеи Волков Николаеи.

Кхо эзар гектар гаргга долча лаьтта хий дилла баьннаб Сунжера колхозхой 15-ча марте.

«Коммунизмага бода никъ» яхача колхозера баьца дaараш леладераш а чуйнна балхаш деш ба. ЧIоагIа сихбеннаб болх нов. Ампилова бригаде. ХIара гектара тIа 3,5 центнер кхоачаргйолча боараме суперфосфати цхьацца центнер калийни удобренеши тосс помидораш, хохаш, морковкаш дIаювча лаьтта. Массе дийнахьа балха норма тIехкхоачаш а еш, «СТН-2,8» яхача тукови сеялкаца удобренеш дIатоссаш ва тракторист Гордиенко Александр.

И. ГУЗЕЕВ.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГАРА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРА СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, ССР Союза Министрий Совето йоккхача гIайгIанца хоам бу Советски Союза къахьегамхошка 1965 шера 19 марта г. Бухаресте халача лазарах шамогаш хинначул тIехьагIа дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама гIорваьнна вокхха деятель, Румынски болхлой парте Центральни Комитета хьалхара секретарь, РНР Паччахьалкхен совета председатель новкъост Георге Георгиу-Деж кхалхарах.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет.

СССР Лакхехьарча Совета Президиум

СССР Министрий Совет.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

НАЬХА ИДЕЙНИ КХЕТАМ ЛАКХБАРА

Укх шера тха районерча колхозий, совхозий, промышленни предприятей, учрежденей партийни организацешка политически дешара сете болх беш ши эзар ялх бӀаь совгӀа саг чу а лоацаш 40 семинарски группа, 56 кружок, 11 коммунистически къахьегама школа я. Марксистско-ленински теори Ӏомаяра программах болх беш я семинарски группаши кружокаши, хӀаьта коммунистически къахьегама школаш, теоретически пхи тема йисте а яьккха, хӀанз боахамийи предприятейи экономика конкретни дешаш Ӏомадеш я.

Ӏомадеш дола теоретически дешаш кӀоарга Ӏомадарца, деша ухараш дешара чӀоаггӀа тӀаккхувш хиларца, теоретически положенеш коммунизм хьалъяра практически дешащца, коллективашта хьалхашка латтача декхаращца айхха дувза ховш пропагандисташ хиларца белгалдоал ер дешара шу.

Хьожаргда вай, масала, Грозненски шурий совхозерча кружока пропагандиста нов. В. И. Власова балхага. Лекцега кийчлуча хана цо шерра пайда эц марксизма-ленинизма классикай произведенеех, художественни литературах, тайп-тайпарча исторически документех. «Социалистически пачхаьалкхенах бола марксистско-ленински хьехами КПСС Программа тӀа из дӀахо дегӀабоалабари» яха тема йовзийтача хана нов. Власова пайда ийцар хестаеш йолча Малхбузен демократел дуккха а толашагӀа социалистически демократи хилар хьахьокхаш долча дукхача документех.

Цу хьакъехьа къьгга масалаш дукха да цу совхозе. Совхоза коллективо белгалваь Грозненски райсовета депутаталла хержав жа Ӏу Сапарбаев Мугади. Из ва ха яха, шийй хана дукха къахьийга, наха эшар фуд ховш а наха накъа воалаш а саг. Из санна депутаталла юха хержав Зия Радуев. Ше къона вале а, къахьегамца сийле яьккха ва из. Бокххийчар опыти кагегӀчар хьинари вӀашагӀкххийтача дикагӀа вӀаштӀехьдоал харжархоша тӀадехка декхараш кхоачашде.

КӀоарггара теоретически положенеш цӀаккха а йицлуш йоацача литературерча образашца; дикагӀа болча наьха гӀулакхашца дика дувза ховш пропагандист хилар бахьан долаш ладувгӀарий дешарцара безам совбоал, цар уйлаш тӀаерз шо-шоай балхацара кхоачамбоацараш сихагӀа дӀадахара.

Ӏилмаш кӀоаргга довзийтарца белгалйоалаш я Первомайски юкъерча школе семинарски группа лелаеча пропагандиста нов. В. И. Ковтуна еш йола занятеш. «Къамий-паргӀатон болама хӀанзара этап» яха тема йовзийтача хана нов. Ковтуна эца а ховш пайда ийцар доазол арахьа тӀехьарча хана хиннача событей хьакъехьа газеташа а радиос а деча хоамех. Цудухьа кӀоаргга кхетам луш йола теоретически лекци, наьха безам чӀоагӀа тӀа а бодаш, дунен халкъашта юкъера гӀулакхаш дувцача беседа формехьа чакхъяьлар. Ладийгӏарий дегашка хаьдда лар йитар цо.

Политически дешара сете дешаш хиларах доккха новкъостал хул цига ухараштa шоай производственни толамаш алсамдахара, боахама а культура а даькъе хьалхашка латта декхараш дикагӀа кхоачашдара.

Старо-Юртовски совхоза керттерча инженера нов. Баженова кулгалдеча коммунистически къахьегама школе дешаш ба Абуев Мусеи Гайтамиров Сидеки. 1965-ча шера цхьан февраль бетта 240 гектар условни оахам даьд тракториста Абуев Мусас, планал шозза совгӀа дукхагӀа да из. Соахка еиха а дика а ялаташ чуэцарца белгалваьнна хинна Гайтамиров Сидек хӀанз кхы а дикагӀа болх бе лерхӀаш ва. Уж шакхе а депутаталла хержав: цаӀ Грозненски районни Советей вож Толстов-Юртовски юрта Советен. Школе эггара дикагӀа дешарех а ба уж.

Политически дешара сетера укх дешара шера программа кӀоаргга теоретически Ӏомаяра лоархӀам а беш, хадданза дешар мишта лел хьожаш, пропагандистащца хан-ханнахьа семинараш еш хиннай парте райком. Райкома пропагандан агитацеи отдела болхлой каст-каста моттигашка цӀа а ухаш, семинарски группашта, кружокашта, коммунистически къахьегама школашта практически новкъостал деш хиннаб.

Парте райкома политически дешара кабинетеи партийни библиотекеи пропагандисташта долча новкъостала витринаш вӀаштӀехьъяьхай, шийтте а темах дола литература белгал а доахаш. Цул совнагӀа библиотеке картотека лелаю вай мехка коммунизм хьалъяра, дунен социалистически система дегӀаяра, коммунистически болхлойи партей, хӀанзарча этаперча стратегеи тактикаи, къамий-паргӀатои болама хьакъехьара проблемаши ювцаш кепа йоазонаш тӀа араювлача материалий.

Пропагандистий семинараш новкъосташа вӀаши еча беседай, вӀаши дагабалара, опыт дӀа-хьа йовзийтара формехьа хул тханцига. НонагӀча хьале, методически лекци чакхъяьнначул тӀехьагӀа, шо-шоай балха, хьакъехьа къамаьлаш ду пропагандисташа, дешара балха тӀа нийслуш йола халонаш дӀаяхара вӀаши дага а боалаш наькъаш лех.

ТӀеххьа хиннача цу тайпарча семинаре политически дешара кадрай организаторски балхацара бувзам мишта вӀаштӀехьбоаккх дувцаш къамаьл дир Предгорни ОПХ кхоалагӀча отделене управляюще нов. Абдурзукова. Лекцешта кийчлуча хана совленагӀарча литературах мишта пайда эца беза дийцар «Новый быт» яхача колхоза пропагандиста нов. Хрусталева. Иштта пайданера къамаьлаш дир семинаре кхычар а.

Практиках гучадаьннад партийни организацеша хадданза шоай теркам тӀа а лоаттабеш йоакхо еча моттигашка партийни дешар дикагӀа лелаш хилар.

Цу даькъе теркалбе боагӀаш, хьокхаме ба парткома секретарь нов. Н. В. Заречный волча 1-ча Мая цӀерахча колхоза партийни организаце болх. Парткома заседанешка цкъа мо дуккхаза а дийцад укхаза кружокий, семинарски группай, коммунистически къахьегама школай балха хьакъехьара дешаш. Нов. Заречный ше массаза а тӀахул занятешка, пропагандисташта а деша багӀараштa а накъа даргдола хьехараш, новкъостал ду.

Кадрашта политически дешар хьехилга тоадари производственни толамаш дахари айхха шоайла дувзадалийта леладу цу колхозе. Ер шу доладеннача юххье денз керттерча хьокхама — шура яккхараи из пачхаьалкхенга йохкараи — карара ца йоалийташ хьалхара моттиг шийга йолаш хьайоагӀа колхоз. Соахка цу юкъагӀа луш хинначул шозза совгӀа дукхагӀа шура лу хӀанз колхоза хьайбаша.

КПСС райкома бюро а дийцад оаха политически дешара сета балха хьакъехьара дешаш. Масала, дийцад Старо-Юртовски совхозеи «Новый быт» яхача колхозеи партийни организацеша партийни дешара балха кулгалдара хьакъехьара дош. Из дош дувцилга а «човхам телара» формехьа а доацаш, новкъостий хьехама, вӀаши хетарашта дагабалара, дикадар могадара формехьа дар.

Политически дешара сета еррига звеношка хӀанз гаргакхоачаш латт итогови занятеш хургйола ха. Массанахьа а программах 10 тема чакхъяьннай. Дуккхача хӀамаех кӀоаргга кхийттаб нах. ХӀаьта из районерча къахьегамхошта хьалхашка латта деррига декхараш дика камаьхал а йоалаш кхоачашдара накъа даргдола лоархӀамера гӀулакх да.

Т. АХМАТХАНОВА,
КПСС Грозненски райкома секретарь.

ЭКОНОМИЧЕСКИ СОВЕТ БОЛХ БЕШ Я

«ЛархӀа, технико-экономически анализ е, предприятей, цехий, участкай боахама гӀулакхий результаташ даим вӀаши нийсъе, хьалха латта опыт лахеи шерра юкъекхахьеи хар — доал дара метод, вай хано дӀадехар», — промышленноста беррига болхлошка цу тайпара кхайкарал дир РСФСР промышленностеи гӀишлонийи экономика дешашта хетаяь хиннача совещане дакъа лаьцараша. Из кхайкарал чӀоаггӀа къоабалдеш тӀаийцар Грозненски химически комбината берригача болхлоша. Хьаккхьачар комбинате технико-экономически совет а экономически анализа бюро а вӀашагӀйолла еза ха. Уж вӀашагӀъеххар, «ДӀадохийтар кӀезигагӀа а долаш, общества духьа дукхагӀа хьаде!» аьнна лозунг а долаш.

Керттерча бухгалтера заместитела И. Г. Забурунова кулгалдеш йола экономически анализа бюро йоккха яц — верригаш а 13 саг — тайп-тайпара говзалаш йола инженерех, экономистех, болхлоех латт из.

Экономически хьокхамашка общественни хьажар вӀаштӀехьдаккхаргара дӀаболабир бюрос шийн болх, хӀаьта цо дуккхача наьха хьинар айдир. Инженерно-технически болхлоша, аппаратчикаша, слесараша деррига шоай хьинар, творчески хьаькъал, говзал тӀаерзайир арахецача продукце хӀара тайпан экономически эффективность лакхъяра: тӀа-тӀа дукхагӀа нах юкъеоз производства кхоачамаш лохаши царех пайда эцаши, бедал, материалаш, энергоресурсаш кхом а беш дӀаухийташ, оборудованена доал дареи цун учет лелаяреи гӀулакх тоадеш, пайда хьа ца луча гӀулакхашка дӀаухийтар соцадеш беча балха.

Экономически конференце результаташ а еш, комбинате чакхдаьккха общественни хьажар коллектива карагӀдаьннараши кхоачамбоацараши алхха хьокха оттадар ца а хулаш, экономика айяра боккхача лоархӀаме хилар. Из дикагӀа дувцаргда цифраша, масалаша, факташа.

...Хьокхамаш шоай ханнахьа гучадахар духьа технологически цехашка юкъедоаладир хӀара сменах электроэнерге учет лелаелга. Цу тайпара тӀахьожам лоаттабаро новкъостал дир энерги яьсса кхестаяь цхьаццайола моттигаш гучаяха, хӀаьта низага баькккхача из хулар 100 эзар киловатт-сахьат совгӀа.

Бюрос цехашта могадир Ӏанарца кхестаеча машинашта мел мухь тӀабулл хьожаш даим тӀахьожам лоаттабелга, хӀаьта из бахьан долаш кӀезигъелар хӀара сахьата дӀайодаш хинна Ӏы, еррига комбинате бетта кходир 10 эзар сом совгӀа ахча.

Химически технологе дешащца мара кхы хьаштдоацаш яцар бюро. Цо анализ йир механически цехерча станочни оборудованех мел пайда эц хьожаш, станокех пайда эцара коэффициент лакхъяра де деза гӀулакхаш вӀаштӀехьдаьхад, ремонтни балхашта планировани елгеи болхлой-станочникий къахьегам вӀаштӀехьбоаккхилгеи царна юкъе а долаш. Бокъонца хьежачул тӀехьагӀа чакхдаьхача гӀулакхаша новкъостал дир оборудоване низ совбаккхараи цу оборудованех пайда эцара коэффициент 10 — 12 процент лакхъяраи.

Бюро даннеех, кӀоаргга анализ йир предприяте еррига цехий хозрасчетни гӀулакхашта. ХӀаьта предприяте кулгалхоща цхьана бехталдаьхар рентабельность лакхъергйола, производствага совнагӀа дӀадодар кӀезигдергдола наькъаш.

Бюрос чакхдаьхача цу дерригача гӀулакхаша бенна пайда боккха ба: кулгалхой, боахама гӀулакхашка хьожаш бараш дикагӀа эе баьлар пайда хьа ца луча гӀулакхашка дӀаухийтар мичара вӀашагӀкхет, зенаш ца хилийтара малагӀча кхоачамех пайда эца беза.

ХӀама къайладодац общественникий сийрдача бӀарга. Кхьметтел хьалхагӀа лоадамбоацар лоархӀаш хиннар а хӀанз цар теркалдеш да. Масала, бокъонца анализ яра наькъаца гучадаьккхар 4500 сома маьха хинна зе, хӀаьта из хилара бахьан дар хьачуэцачеи дӀахецачеи тара маьхашта юкъе юкъ йоаллаш хилар. Къилбаседа-Кавказски совнархоза хьалхашка бюрос дош оттадарах яьшкай маьхаш къоастадир. Укх тайпара факт гучаяьккхар тарацара — дубителаш чуехкача яьшкащцара. Уж яьшкаш хьайора кхыча организаце химкомбинате хьу чакхйоаккхача хана хьакъестача отходех. Эрна телаш ахча дар из. Снабжене начальника заместитела Н. М. Кириченкос предложени елар уж яьшкаш хьу чакхйоаккхача хьаелга вӀаштӀехьдаккха аьнна (хьу чакхйоахаш цех я комбинате) — цо яьшкашка бода мах лох а бергба, дукха хьу кхо а ергья.

Экономически анализа общественни бюро члений тӀахьожама кӀаллаьцар иштта маьхера материалаш. Уж кӀезига яцар, цудухьа хьатӀаэттаяр уж неликвидаш сихагӀа дӀаяхарах дола дош къоастаде деза ха. ХӀанз дӀаехка дӀаяьхай ца эшаш йола, 300 эзар сома маьха хӀана яц аьнна йола материалаш, химикаташ, оборудовани.

Бюрос СССР Госпланага дехар дарах хийцар фенолаи ацетонаи калькуляци уттаяра метод, цунах дика новкъостал хилар цехе уж продукташ арахецарга дӀабодача маьхе экономически хьокхамаш нийсдара, хӀаьта цо а, цу тайпара, деррига технико-экономически хьокхамаш тоадарца бола коллективай безам совбаьккхар.

Ца хьоахабича баргбац полиэтилена пахаддаш полимеризаци ергйола принципиально керда технологически схема вӀашагӀйоллара документаци оттаеши ахча лохаши цу бюрос баь болх. Полимеризаци яра цу тайпара способ юкъейоалаяьчул тӀехьагӀа системай балха овсарле лакхъелар, арахеца продукци дикагӀа хилар, из арахецарга дӀабода мах лохбелар, хӀаьта юххера а цу доллача хӀамах хьахиннар ер да: кходаьд 172 эзар сом ахча.

Общественни бюрос теркал ца деш дисанзар пиролизни кӀув комбинатера, дукха рузкъа а доадеш, машиновкъа гӀолла ПТК-ана дӀакхухьийташ хилар а. Бокъонца хьожаш техкачул тӀехьагӀа бюрос предложени елар цу гӀулакха Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера ПТК-ара кхаччалца йодача турбопроводах пайда эца, аьнна, хӀаьта из бахьан долаш кхыча гӀулакхашта бӀаьш цистернаш мукъаяьлар, 25 эзар сом ахча кходир.

Шийн болх дӀахьоча хана бюрос укх тайпара гӀулакх а гучадаьккхар. ТӀехьагӀа эшаргхуле а аьле, цехаша дуккха маьхера материалаш Ӏалашъю шоашта (вентилаш, турбаш, басараш), хӀаьта уж цхьаццайолча цехашка цхьаккха пайда ца а эцаш ядаш хул, кхыча цехашта саготта эшаш уж йоллашехьа а. ХӀаьта из долла хӀама тӀахьожама кӀаллаьцачул тӀехьагӀа материалацара гӀулакх тоаделар.

Цхьа дакъа дац комбинате экономически совета низ бола кулг тӀа ца кхоачаш, — царна хьаштдолаш да арахеца продукци дика хилар, бедали материалаши кхояр, маьхерча материалашта тӀахьожам лоаттабар, гӀулакх доацаш вагонаш сайца латтара бахьанаш, ахча кходар, дуккха кхыдараш, — из долла хӀама лаьрхӀа варгвац.

ХӀаьта из деррига а сийлахь-доккха дагалаттар — вай мехка коммунизм хьалъяр духьа деш да.

В. НУРБАТОВ,
тха штате воаца корреспондент.

РУМЫНСКИ БОЛХЛОЙ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГА, РУМЫНСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН СОВЕТАГА, РУМЫНСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА МИНИСТРИЙ СОВЕТАГА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетага, СССР Лакхехьарча Совета Президиумага, ССР Союза Министрий Советага йоккха гӀайгӀа кхаьчай румынски халкъа тешаме воӀ, Румынски Халкъа Республика, хӀаьта иштта дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама а, гӀоргваьнна вокха деятель, Румынски болхлой парте Центральни Комитета хьалхара секретарь, РНР Пачхаьалкхен совета председатель новкъост Георге Георгиу-Деж кхалхарца дувзаденна, хӀаьта Советски Союза коммунистийи берригача къахьегамхойи цӀерах цар РРП ЦК-ага, РНР Пачхаьалкхен советага, РНР Министрий Советага, дерригача румынски халкъага чӀоаггӀа кодам бу из доккха во дарца дувзаденна.

Новкъост Георге Георгиу-Деж дӀаваларах денал дола революционни болама кулгалхо, къахьегача халкъа гӀулакха, шийн даьхе тоаяра гӀулакха, лаьттан тӀа социализми машари котдаккхара гӀулакха шийн деррига вахар дӀаденна вола Румыне социализм хьалъяра башха-дика организатор воацаш йисар Румынски болхлой парти, дисар румынски халкъ.

Новкъост Георге Георгиу-Деж кхалхарца дувзаденна Румыне коммунисташка кхаьча сагото, дерригача румынски халкъага кхаьча гӀайгӀа шуца екъ советски коммунисташа. Советски Союза берригача къахьегамхоша.

Советски наха новкъост Георге Георгиу-Деж вовзар вай мехкий халкъашта юкъера вежарашха дола доттагӀали массе оагӀорахьара бартцхьоагӀон гӀулакхаши чӀоагӀдаракӀезига ниа тӀабахийтанза вола советски халкъа вокха доттагӀа из хиларах тарра.

Вежарашха долча румынски халкъа сийрда кхоане бахьан долаш, лаьттан тӀа коммунизма сийлахьйоккхий идеалаш котъяхар духьа тӀагӀертта къовсам лоаттабеш хинна новкъост Георге Георгиу-Деж даим вусаргва Советски Союза коммунистий, берригача къахьегамхой дегашка.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет	СССР Лакхехьарча Совета Президиум	ССР Союза Министрий Совет

Хьинар совдоах

Семилетка тӀеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра яхье лььнача Грозненски нефтемаслозавода установкай коллективаша доаха къахьегама толамаш дика да. Укх бетта къаьстта дика къахьегаш я ин. Летковскаяс, Варнавске, Бездетне кулгалду коммунистически къахьегама сийлен цӀи лелаеча установкай коллективаш. Валови продукци арахецара 20 ден план 105—110 процент кхоачаш а еш планал совгӀа арахийца продукци эзараш тоннаш я.

Валови продукци арахецара квартала план ханал пхи ди хьалха кхоачашъе лерхӀ цу коллективаша. Уж декхараш дизза кхоачашдара хӀара смена нормаш 110—115 процент кхоачанъеш ба установкай технологаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ПЛАН КХОАЧАШЪЯР — ХӀАРА ПРЕДПРИЯТЕ ДЕКХАР

Семилетка тӀеххьарча шера Пачхаьалкхен план а тӀаийца декхараш а ханал хьалха кхоачашдар духьа къовсам болабаьча МалгӀабика промышленни предприятей къахьегамхоша дика толамаш даьхад. Цунна тешал ду укх шера хьалхарча шин бетта болх бича хьахиннараша.

Валови продукци арахецара план 101,8 процент кхоачашъяьй. Планал совгӀа арахийцай 75,2 эзар сома маьха продукци. «Малгобекнефта» НПУ предприятеша валови продукци арахецара план 101,5 процент кхоачашъяьй, планал совгӀа арахийцай нитташ эзараш сомий маьха продукци, хӀаьта соахка цу ханаца нийсйича 71,5 проц. дукхагӀа арахийцай продукци. Из нов. С. А. Плиев керте латтача «Малгобекнефта» НПУ предприятей коллективаша баьккха боккха толам ба.

Дика толамаш даьхад нов. М. Я. Паука кулгалдеча 1-ча мехкдаьтта промысла коммунистически къахьегама коллективо. Мехкдаьттеи гази яккхара плани социалистически декхараши тӀеххкоачашдаьд. Планах 3 геолого-технически мероприяти юкъеяхьа лаьрхӀа хиннача метте, юкъейихьай 4, хӀаьта цун чотах кхы тӀа а 143,3 тонн мехкдаьтта даьккхад.

Балха юкъейихьай 13 рационализаторски предложени, скважинашта ремонт е ца езащ йоаккха ха планах 62 ди хилийта лаьрхӀа хиннача метте, 64 денга-бийсанга кхоачаш йӀаьхъяьй. Эггара дикагӀа болх баьб мастер В. Я. Цапин керте латтача бригадо.

Уж толамаш даьхад промысла коллективана юкъе боккха организаторски кхетамеи болх бар бахьан долаш. Производства дешашка даим хьеж партийнии профсоюзнии организацеш, сихха къестаду производственни дешаш, хьагуча а доахаш производствага ухийт керд-керда кхоачамаш.

ЛерттӀа вӀаштӀехьбаьккхаб къахьегам, укх шин бетта цхьаккха а моттиг хиннаяц кхерамален техникеи къахьегама дисциплинеи толхаяь.

Дика толамаш даьхад 2-чеи 3-чеи мехкдаьтта промыслай коллективаша а. Мехкдаьттеи гази яккхара план тӀеххкоачашъяьй цар, планал совгӀа эзараш тоннаш мехкдаьтта даьккхад, бӀаьш эзараш кубически метраш газ яьккхай.

Уж толамаш доах коллективо болх дика вӀаштӀехьбаккхар, тӀаийца декхараш кхоачашданза дарг ца хилар промысла берригача членаша кхетадеш хиларах. Ха ца а йоаеш, цхьана оарцагӀбаьле дӀадоах производствера кхоачамбоацараш, кхоачамаш гучадоах, балха тӀа брак яц.

Нагахьа санна 1965 шера шин бетта мехкдаьтта промыслови управлене плани социалистически декхараши кхоачашдаьдале а, бурув тохара план кхоачаш ца еш йисай.

Еррига НПУ бурув тохара план 85,2 проц. кхоачашъяьй, цу даькъе эксплуатационни бурув тохара — 96,3 проц., тохкама бурув тохара — 79,1 проц., бурув сиха тохара 83,8 проц. Еррига «Малгобекнефта» НПУ бурув тохара план кхоачаш ца яр тохкама кӀоарга бурув деттача 1-ча конторо вӀаштта шин бетта план кхоачаш ца ярца дувзаденна да, цо бурув тохара план 55,3 проц., сихагӀа бурув тохара 57,3 проц. мара кхоачашъяьяц, пайдане къахьегащ яьккха ха 30 процент хилар. Из да бурув деттача конторо 1964 шера буровойшка авареш ярах хьахиннар. Къаьстта чӀоагӀа Ӏаьдкъар 1965 шера юххье яь йоккхий авареш. Керттерча даькъе авареш хиннаяц скважинаш йоахача чоалханера геологически технически хьалаш нийсдаларах, бурув тохарий бехка хиннай.

Бурув деттача контора кулгалхоша, партийни организаце кхоачам боллаш кхетама болх бац бурув детттарий коллективана юкъе, во лел бурув деттарий квалификаци лакхъяра гӀулакх, авареш йоацаш болх бара деш лоадама хӀама дац. Пачхаьалкхенна доккхий зенаш а деш хула авареш мегаргдоаца гӀулакх а лоархӀаш коллективе ювцац.

Ӏаткъаш да производственни дисциплина лоха хилар а. 500 эзар сомага кхаччалца а кхы совгӀа а мах бода скважина яккхарга. Скважинаш яхара толашагӀа йола технологи йиза юкъейоалаяц, кхоачашъяц тӀерча мелови тӀоанашкареи кӀалхарча мелови тӀоанашкареи мехкдаьтта даккха кӀоарга бурув тохара рекомендацеш, цудухьа буровойшка йоккхий авареш а хул.

ЦхьоалагӀча конторо санна дӀабоолабанзар шийн болх 1965 шера нов. Карнаева кулгалдеча бурув деттача шоллагӀча конторо. 2 бетта бурув тохара план 112,9 процент кхоачашъяьй, социалистически декхараш — 104,9, къаьст-къаьстача лоархӀамера бурув тохара: эксплуатационни бурув тохара 120 процент, тохкама бурув тохара 109 процент, планал совгӀа 445 метр бурув техад. Бурув сиха тохара план 106,1 проц. кхоачашъяьй. Из бурув деттача контора боккха толам ба. Къаьстта дика болх бир цу контоерча мастера нов. Богаевске кулгалдеча бригадо. Цо планал совгӀа техад 239 метр бурув. Цу бригадо уж толамаш даьхад къахьегам дика вӀаштӀехьбаккхарах, бригада члений производственни къахьегамеи дисциплина дика хиларах. Укх шин бетта къахьегамеи производственнии дисциплина толхаяь цхьаккха моттиг хиннаяц. Дукха ха йоацаш хиннача республикански партийно-боахама активе мастера Богаевскена Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота елар 1964 шера дика болх барах.

Цу бригаде хӀара денна нийса лелаю бурув тохара дӀабодача маьха учет, цунца экономе режим бахьан долаш къовсам лоаттабу бригадо. Бурув деттача контора толамаш дукха а дукхагӀа хургдар, нагахьа санна еррига бригадаша дикагӀчар санна болх баь а бурув тохара планаш кхоачашъяь а хиннаяларе.

Масала, бурув тохара план кхоачашъяьяц мастерий Н. А. Бакчевникова, И. И. Кунченко, Хетагурова бригадаша. Цу бригадаша па тохаш дисад 101 метр бурув. Гуш мадарра бурув дукхагӀа тохара кхоачамаш долаш я бурув тохара контора. Цу гӀулакха, тӀехьаюсача бригадай коллективаш оарцагӀъяха, хьалха латтараштa уж тӀехьаккхее еза, социалистически ях шерагӀа йоаржае еза бурув деттача контора бригадаштеи участкаштеи юкъе.

Бурув тохачеи мехкдаьтта доаккхачеи керттерча производства предприятей балха толам балга гӀонна йолча производства болх ритмично, вӀаштӀехьбаьнна хиларах тийша да.

ГӀонна йолча производства дукхагӀа йолча цехашеи предприятешеи толамца кхоачашйир шоай планови заданеш. Царех я мехкдаьтта хьаувза ремонтно-механически хила кхоачам лоаттабу цехаш, чуӀеча цӀеной-коммунальни контора транспортни контора, иштта кхыраш. «Малгобекнефта» НПУ-на чуйоагӀача предприятеех 2 бетта план кхоачаш ца юлуш йисар электромонтажни цехи промыслера машинникъи.

ХӀанз шийн болх тоабаьб 1964 шера план кхоачаш ца еш йисача кирпишкий заводо а.

1965 шера шин бетта валови продукци арахецара план 100 проц. кхоачашъяьй. Цхьабакъда, арахеца продукци дика я ала йиш йолаш дац, арахецаш йола продукци дукха брак йолаш хул технологически процесс телхаяр бахьан долаш.

План кхоачашъяьяц быткомбинате — 83,9 проц. Цун дош дийцар горсовета исполкоме, балха тӀара кхоачамбоацараш дӀахьекхар, уж дӀадоахаргдола наькъаш белгалдир.

Семилетка тӀеххьара шу толаме чакхдаккхар духьа тӀехьаюсача предприятей болх тоабергбола хаьдда наькъаш белгалдеш я города партийни организаци предприяте кулгалхоща цхьана.

И. СУРХОЕВ.
КПСС МалгӀабика горкома секретарь.

ЛЕНИНГРАД. Семилетка йистейоалача шера Советски Союза дукха а энергетически гӀишлош хьалъеча кхы а дукхагӀа парови гидравлически машинаш яхьийта лерхӀ КПСС XXII-ча съезда цӀерахча Металлически завода турбинаш хьераша. Мощносташка диллача соахкарчул 31 процент дукхагӀа арахецаргья уж укх шера.

ХӀанз 200 — 300 эзар киловатт низ бола парови турбинаш хьаяра тӀехьа къахьегаш я цеха коллектив. ХӀанзлехьа а арахийцай Прибалтийски ГРЭС-а лаьрхӀа 200 эзар киловатт мощность йола хьалхара паровой турбина. Кийчъеш я Конаковски ГРЭС-а лаьрхӀа 300 эзар киловатт низ болеи Беловски ГРЭС-а лаьрхӀа 200 эзар киловатт низ болеи парови ши турбина.

Сурта тӀа: роторни участка слесарь-сборщик Клементьев Юрий Беловски ГРЭС-а лаьрхӀа йолча 200 эзар киловатт низ болча турбина лохача давлене ротор йолча.

П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

1965 ШЕРА 14 МАРТА КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ СОВЕТЕ ХИННАЧА ХОРЖАМИЙ ИТОГЕХ БОЛА ХОАМ

Къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете даьча хоржамашка кхадж тассара результатех дола хоамаш кхаьчар Грозненски городской хоржамий комиссега окружной хоржамий комиссешкара.

Къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совете даьча хоржамашка дакъа лаьцар кхадж тоссача дакъа лаца дезаш хиннача берригача харжархоех 99,19 проценто. Депутаталла харжа оттабаьча кандидаташта духьала кхадж тессар кхадж тоссача дакъа лоацаш хиннача берригача харжархоех 0,81 проценто.

Грозненски городской хоржамий комиссе «Нохч-ГӀалгӀай АССР къахьегамхой депутатий районни, городий, поселкай, аулий, станицай, юртий Советашка деча хоржамий хьакъехьарча положене» 36-ча статья тӀа яххача тайпара хӀара хоржамий округерча материалашка а хьежа, еррига 350 округе гӀолла Грозненски городской Совете держа депутаташ дӀаязбир. Депутаташта юкъе я 167 кхалсаг, е 47,7 процент; 182 саг КПСС члени членалла кандидати е 52,0 процент; парте воацаш 160 саг, е 48,0 процент; духхьал производстве болх беш вола 181 болхло, е 51,7 процент.

Хержараштa юкъе 213 саг, е 60,9 процент, хьалхагӀа хержача Совета депутаташ боацаш ба.

Хержа беррига депутаташ коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташ ба.

Къахьегамхой депутатий Грозненски городской Советe деча хоржамашта йола городской хоржамий комиссе.

ТОАБЕРГБА БОЛХ

Дукха къахьегамхой юкъе а озаш дика дӀахьу партийно-пачхаьалкхен тӀахьожама новкъостала йолча группаша болх вай республикерча дуккхача предприятешка, организацешка. Дика болх беш я наькъаш дехкача управлене партийно-пачхаьалкхен тӀахьожама гӀо-новкъостала йола группа а, чӀоаггӀа къовсам лоаттабу цун членаша балха юкъе нийсденна кхоачамбоацараш дӀадоахаш.

Цу группана кулгалдеш ва вокхагӀвола бухгалтер, коммунист А. Маргасюк. Ши шу совгӀа ха я из группа вӀашагӀъелла. Цу юкъе вахав ДСУ кладовщик П. Котович, шофер И. Ермолаев, керттера механик О. Я. Белик, слесарь В. Разуваев, кхыбараш.

Группа вӀашагӀъеллача хьалхарча дийнахьа денз дӀаболабир цар къовсам материалашта доал делга тоадара. Гучадьхар дукха кхоачамбоацараш. Н. Ибрагимова кулгалдеча участке ца даьр даьд а яхаш сводкаш я телаш, планал совгӀа йоайора цемент, жагӀа, гӀум, кхыйола гӀишлоний материалаш. Парте Октябрьски райкома бюрос бехк бир нов. Ибрагимова.

Партийно-пачхаьалкхен тӀахьожама комитета гӀо-новкъостала йолча группа дукха ха йоацаш гучадьхад прораба П. Шуваева кулгалдеча № 1 йолча наькъий участка коллективо план кхоачаш ца яр бахьанаш. Цу участкерча болхлошта, механизатораштa шийн ханнахьа лац нарядзадани.

Цу группа къоастаду гӀулакхаш дукха да. Царех керттердараш да балха график кхоачашъяр, гӀишлой монтажни балхий дикал лакха хилийтар, гӀишлой материалаш кхомбеш лелаяр, иштта кхы дуккхадараш.

Группа чӀоагӀа теркам тӀабохийт автотранспортах, механизмех биэза пайда эцийтара. Цо наькъий управлене коллектив оарцагӀйоаккх план толамца кхоачашъяра.

Ди тӀехьагӀа группа члений болхлой бувзам чӀоагӀлу. Болхлошта хьехамаш ду группа членаша, кхоачамбоацараш дӀадахара дола наькъаш довзийт.

Тха декхар да, — йоах партийни бюро секретаря, группа члена нов. Белик Олега тӀахьожам лелабаь а ца Ӏеш болхлошта новкъостал дар. Из иштта да а да.

Укх деношка партийно-пачхаьалкхен гӀо-новкъостала йолча группа членаша лерхӀ пусковн объекташкарча гӀишлой-монтажни балхашка хьажа. Цига дакъа лоацаш хургба инженераш, техникаш. Цар гучайоахаргья пайда ца эцаш йола резерваш, болх дикагӀа вӀаштӀехьбоаккхаргбола гӀулакх дергда.

У. ГАГИЕВ,
Нохч-ГӀалгӀай наькъий управлене ППО начальник.

Литературни оагIув

Хь. ОСМИЕВ

КУЛГАШ

Дукха ца сиглара седиьий,—
Дагардаьр малав?
Листа я лаьттара буц, хьу,—
ЛоархIаргьяр малав?
Бокхха ба шун низ, са
кулгаш,—
Бустаргбар малав?

Шун низ кхоач, са кулгаш,
Кхерий тIа, гIомар тIа
Дошо кIа кхеде,
Машара тIехьара
Низаш хьалхьеде,
МоастагIий гIозараш
Бий оагош теде.

Шун низ кхоач, са кулгаш,
Уж доккхий масса хиш
Эшшачахь лахка,
Сигленах бухь кхийтта
Лакха лоам ахка,
Цун ганзаш гулъяра
Лаьттан бух тахка.

Шун низ кхоач, са кулгаш,
Беркате вай Лаьтта
Сигленах хотта,
Зулама духьала
Берд хинна отта,
Хьаша-да вессача
Чаь пела дотта.

Шун низ кхоач, са кулгаш,
Халкъашта эшачоа
Хьалхашка довла,
Ширачун, тишачун
Хоадабе овла,
БоагIача балийна
Никъ бехка, къовла.

Шун низ кхоач, са кулгаш,
КIезигалах, доастамлах,
Тувлале, къаста,
ТIема фо хьалхьеду
БIеха шод баста,
БIаргашка хий этта
ГIийла бо хьаста.

Шун низ кхоач, са кулгаш,
Гобаьккха кховдае
Камаьрша коана,
Данман хьаллаца
Эшаргдар кхоана,
Шун низ кхоач, са кулгаш,
Хоастам ба шоана!

ЭШ ХЬО СОНА

Наьна накха бера санна,
Цхьаь висачоа новкъост
санна
Эш хьо сона,
Дег тIа дужа кIаьда дош.

Оалхазара ткъамаш санна,
ХIара сага ког-кулг санна,
Эш хьо сона,
Меттахь кхета ира дош.

Сийнча форда талгIий санна,
Баьца овлана лаьтта санна,
Эш хьо сона,
ШакIа санна цIена дош.

Хьогвенначоа малар санна,
Мецвенначоа даар санна,
Эш хьо сона,
Боча-бIар мо диза дош.

А. ВЕДЗИЖЕВ

Коммунисташ

(ДУВЦАР)

ЧIоагIа дынах тешаш саг яр тха нана. Молла оалаш дар даьлагара шийгара доагIаш санна хетар цунна. Цунах дика кхеташ вола, тхона лоаллаха ваьха, Салгири-молла каст-каста воагIар тханцига. Тха цIагIа хьаьнагIа, мерзагIа дар даа а диэ дIаводар.

— Пайхамара йийцаь зама хьинкхаьчай, — якаргдар молла хьаьна кулгаш лезгех а хьекхаш, — даьла воаца нах боагIаргба яьхад вай пайхамара... Коммунисташ ба уж цо бийцараш... Даьй берий доалара боахаргба, бераш Iаьса дерзадерга.

Со шийгара дIаванкха баьхка коммунисташ наIарга латташ санна, со мархIа теIавора тха нанас, борд-бордах дуIаш дора.

— Дала лораволва са кIаьнк... дала къахетам бергба вайх, — Дукха ягIар из молла вахачул тIехьа со мархIа а велле дуIаш деш.

...Шийлача Iай хьунагIара вордаца дахча дахьаш доагIар сои нанеи. Ворда лехкаш ягIача нанас тIехьашка вагIача сога кхалла хьаенна сискала чIегилг сов гIораярах церг латаш яцар. Сов шелваларах гарре эгадора са дегI. «Да веннавецаре цо кхухьаргдар тхона дахча» — дагадехар сона. Бакъда чукхачча доахкаш хилар а денъача дахчанца цIи а йийза вIоахлургхилар а дагадехача санъердаделар са.

Хулий а ховш хилац новкъа хьовзам. Селлара са санъердадалар доадир Шолжа юкъе ворда аллийсаро. Хи юкъе боаллача кIоаг чу чарх а яха, ворда хьалъяккха мигацар тха говра. Даьлага а кхайкар нана. овлеяашка а кхайкар. Ворда латтачара меттагIа йоаккхалацар говра.

ЦIайзаь шийла енаяр сайре. Малх лоамагIа къайла боалаш латтар. Сов йиш йохарах елха кийчча яр нана.

— Ворда аллийсай шун? — йист хилар тхона воагIий а ца ховш тIехьара тIаьхийна говрабаьрий. — Э-э, моск а къайла яьнвай.

Хи йистте говра тIера Io а веса, чехка иккаш Iоьхар цо. Хаче гIонаш хьал а хьекха, ше леладечох тхо кхетале тха гIийла кхал хьа а яьста, вордагIа дIаежар ший говр.

— Но-о-о, маштак! — ше латтачара дIа-юха а хьайна, озаяь, озаяь ворда хилара хьаьккхар цун говро.

ТIаювхача салтий шинела Iерж когех а хьекха иккаш тIайийхачул тIехьа ший говр хьа а яьстаь тха яр вордах дIаежар баьречо.

— ДIахо никъ дика ба.., ворда аллийсар кхы кхерам бац шоана. — аьлар цо ше говра тIахайча.

— Ха йIаьхъяла хьа, хьан вар хьо? — хаьттар нанас, хиннача хьовзамах цо кIалхаръяккхарах баьречунна малагIа ловца бакъ-

ихача бакъахьа хургбар ца ховш йолча.

Ше воддаше «хьона фу башхада, хьай ворда хьалъяьлча», аьлча санна кулг а лостадаь къайла иккхар баьрий.

— Вай юрта вена парторг вана, — аьлар аз наьнага, цунна чIоагIа из малав хар дезилга айса кхетадича.

Хала дар цу хана кхетаде, наьна бIаргашкара хьагуш дар тамаш яр дар, е кхераллар дар.

— Парторг-тов... парторг, — ше-шийца дагаювлаш санна каст-каста парторг хьоахавора цо. — Молла-м ма йоахарий...

Цхьана тарлуш дацар молла хIара денна коммунистех дувцаш хилнари тахан коммунистех цхьанне шийгара хьагойта гIулакхи.

...Хьалхе а яьлар цу шера бIаьсти. Готаш массанахьа а чанхъяьннаяр. Алхха тха даньен тхо мо къеча массехк дезала доакъоши мара дисадацар тха юрта аханза. Колхозе язбаланза болча хьал долаш бараша шоай говрашца аьхадар шоай лаьттан доакъош, хIаьтта вIашагIъеллача колхозо паччахьалкхено еннача тракторашца аьхадар. Тха е говр а яцар, е тхо колхозе а дацар. Цу ханна наIар тIа вера тхона парторг.

— Лаьттан дакъа ца оахаш хIана ягIа хьо? — хаьттар дир цо наьнага. ший цIен сагага деш санна хьаьнихашта.

— Аз сенца оахаргда из? — Цо ше футтар еш санна раьза йоацаш хаттара духьал хаттар дир нанае.

— Кхоана малх хьалбоаллаш дIаде ялат а долаш хьай кхай тIа хилалахьа.

Малх ланх а беннабацар парторго йитача трактораца тха лаьттан дакъа аьха даьлча.

ТIехь-тIехьа наьнацара хийравалла ваьлар Салгири-молла. Коммунистех цо дувцача фаьлгех кхы тешаш яцар на. Шоай гIулакхашца, шоашкара луш болча хьонхамца тха нана а, нзамо кхы ззараш къахьегамхой а шоаех тешабир коммунисташа.

Амир ПЛИЕВ

ЦАР СОНА ЙIОВХАЛ ЛУ

Седкъий санна
Хьа бIаргаш хоза да.
Седкъий санна
Уж сона гаьна ла.

Седкъий санна
Уж гаьнар бIаргагу,
Малхо санна
Цар сона йIовхал лу.

ГIАЛГIАЙ БАГАХ БУВЦАМЦАРА

ЗIАМИГАЧА САГА ЯЬККХА ЙИШ

Лакхе вувлаш лакхе дувцаш.
Лохе вувлаш лохе дувцаш,
Дог доаха йиIиг яр са яхащ,
Со ма ювца наьха нахага.

Лакхе вувлаш лакхе дувцаш,
Лохе вувлаш лохе дувцаш,
Лею йоI из я яхаш
Со ма ювца наьха нахага.

Iа баркала оалий сона,
Хьо къинтIера воалий сона
Iайха лею хьона мотташ,
Аз хьо левеш вай леларах.

ДIаяздаьр Б. Костоев.

КЪОНГАШ БОВЧА ХАНА

ПЬЕСА ТIАРА ДАКЪА

С. ЧАХКИЕВ, Г. РУСАКОВ

Бийса. Хьалха хинна цIа. Къонгаш бийша ухк. Цхьа Гошта я ура. Барзкъашта аьшк тохаш йоали из. ГIийла йоагаш лампа я. Гаьнара хьахоз топий таташ, бомбаш лелх. Кора дIатIа а яхе, арахьеж Гошта: бийса Iаьржа я, гуш хIама дац. Юха а йийя, ший аьшк тоха отт. Йистейоал. Барзкъаш дIанийс а даь, гале чу дохк.

Гошта (уйла еш латт). Сапа Iочудиллад аз, кочамаш Iочуехкай... Фу дар са динза диса? Цу сахьате йиц ма лой со-м. ХIа-а, хIанз дагадоагIа.

Гале чура чухьанахьа ювлаю коч хьаэц, маха чу халла тай а делле, из тега Iохов.

ЧIоагIа тата а деш, бомба эккх. Самолета таташ а да хезаш.

Ванах фуд ер, даьлага ба-кх болх!..

Мажит сомавоал.

Мажит. ХIай, фу хиннад цига?!

Гошта. Алла, алла, набье. Кхоана сецца гIатта веза хьа. Уж бомбаш-м тIом болабелча деня а сецаяцар.

Мажит оагIув а хийце, Iовуж. Чехкка тхьовс. Гошта коч тегаш ягIа. Цхьанне корах тата ду.

Гошта (ниI дIа а йийлле). Малав цига?

Аьсета оаз. Со я из-м. Гошта, юртара нах берригаш лоамашка хьалъух...

Гошта. Шорта, шорта, бераш сомадоах Iа. ХIанзза мара Iодийшадац уж шоаш а. Хьачуялал, фу хиннад цига?

Аьсет (шорто). Со-м шуга дIахайта енай... Юртара нах берригаш лоамашка хьалъухаш латт. Немций юхекхаьчаб йоах.

Гошта. А-а, хIама дергдацар цар-м. Ма дика хIанз юрта чубахкийтар уж.

Аьсет. Гошта, фуд Iа дувцар? Сомабаха хьай къонгаш! Хозий хьона, Iеха жIалеш. Юрт яьсса я, шо да-кх дусараш. Тхабараш а дIаарабьиннаб. (елха а чIехкаш). Гошта, дукхаяхарг, аз дех хьогара, дукха ма галаш? Са кхы Iе йиш яц... Хозий хьона?...

Гошта. ДIадаккха хьай бIаргех Iоуха хий. Елхаш яллаций. Эхь хетаций хьона къаеннача сох.

Аьсет. А, а, со-м елхац. (Хий дIадоах бIаргех).

Гошта. Йолле хIанз, гIо. ТIехьа доагIа тхо а.

Аьсет дIайода. НиI тIа а къайла, ладувгIаш латт Гошта.

Гошта. Кхы герз далац... Ма сиха ба-кх ераш: «берригаш лоамашка хьалъухаш латт...».

Коч Iоюлл. Бийша ухкача къонгашта дIатIайода.

БIарчча ди ма дохийтий акхар удаш лелаш. Са де мел деза гIулакхаш а даь мара Iобувшанзар. ХIанз байча санна бада. Ер шиъ хIанз а цIенъюкъе ухк. Баргбац цхьаькха цхьа менги ца ийцача. Топ а яц хозаш. ЩIи льлча санна корзагIъяьнна ма хьайзарий ер-м. ЗIамига я, цудухьа кхер... (Мажита дIатIайода). Везавенна а я са воI.

Щаьхха тата ду наIарах.

Гошта (кхераенна). Са даьла! ХIама етт... Малав цига?

НиI шерра дIаеллалу, хьачувоалши саг. ЦаI керта тIа кий а йоацаш, кера кIудж а болаш ва. Из эпсар ва. Са хала доах, уралатта могаш вац. Чов яьй цунна. ШоллагIвар салте ва, шера белаж а йолаш, лохарча дегIара тенно саг. Цун баламах Iоулл ши топ. Юкъах ухк гранаташ. Ма хулла ший новкъост хьаллувц цо кулгашца. ХьачуваьннаЧа Iовужийт. Топаш а Iойохк шоашта юхе.

ШоллагIа салте. Нана, хий... чехка!

Гоштас сиха яхе хий дахь, хьастамах хьалъуллачара хьайице, доарахочун керта кIал юлл фуфайка.

ШоллагIа салте. Саша, ер да хий...

Саша (сихвенна мол). О-о, ма хий дар из! Баркал хьона, нана...

ШоллагIа салте. Со топаш ихьаш воагIа.

Аравоал.

Саша (харц лув). Йоккха топ... Мичай йоккха топ? Малав йоккха топ ехар? Алимжан, Алимжан?!

МорхI бизза топаш яхьаш воагIа Алимжан.

Алимжан. Со укхаза ва.

Топаш цIен саьнга Iо а ехка, дIатIавода.

Гоштас хи чу йошаяь цIена кIай пахашк юлл Саший керта тIа.

Алимжан. Сабар, Саша, сабар. ГIараш ергьяц вай.

Саша. Сомабахал уж, фу нах ба уж, фу деш ухк уж?!

Гошта. Iа фу дийя, зIамига саг, цIогIа ма детта. Хьайна хало ма е. Уж-м са къонгаш ба.

Ше тегаш илла коч йоха а яь, чов дIаехк Саший.

Саша. Хало ма е. Хало ма е... Ергья хало, цIогIа а деттаргда, сай хьаштдар дергда! Со аьхка да, аьхка, хозий хьона?! Са саг хила бокъо яц. Саг кIаьда хул, саг велх... О-о, со мегаргвац кIаьда хила. Сона дорхал еза, дорхал, дорхал! Хозий хьона, дорхал! Алимжан.

Алимжан. Со укхаза ва, Саша.

Саша. Якименко лоза мара ванзар, вирий?

Алимжан. Лозавир... (Сихха). Из вийра, Саша.

Саша (йиш еха). Харц лув хьо, вензар!

Алимжан. Хьона хьайна вайра из вувш. Сазонов а вийра. Бердиев а вийра. Берригаш а боабир, Саша.

Саша (ураха гIерт). ТIаккха... вай хIанад дийна?!

Алимжан. Вай а дац дийна, Вай а цига дисад, Саша, цига.

Саша. ДIаалал цунга, масса саг вар вайца? ДIаалал, байначарех къахетийтал. БIарчча рота яр тхо. Рота! Масса саг ва хой хьона ротаца? (Дагарбу.) Исаев вийра, Рагозин мина тIа ийсвелар, Думбадзе танка кIалъиккхар, Завражнов... ДагадоагIий хьона, из мишта велар?

Алимжан. Хоза велар из, Саша.

Саша. Завражнов вийра.

КIаьдлу, юхасоц. БIаргаш дIадувшаду.

Саша. (БIаргаш хьаделл) Хьо вий из, Алимжан?

Алимжан. Со ва, Саша.

Саша. Немций мичаб?

Алимжан. Хац сона-м, ара сатем латт, Саша.

Саша. ХIаьта юхе ба хьона. ХIанз Iа фу дий нана: хьай бераш сома а даьхе. ДIагIо. Ма хулла чекхкагIа, хозий хьона?! Наькъа тIа а ма дувлалаш. Наькъаш цар чIоагIа лораду, цу гIулакха шоай оамал йолаш ба уж.

Гошта. ТIаккха шо?

Саша. Тхо дага ма дахка. Тхо кхы тIехьашка довла йиш йолаш дац, тоъаргда. Бакълуй со, Алимжан?

Алимжан. Бакълув, Саша.

Алимжана новкъостал а деш, Саша уралотт. Топ дIаэц.

Гошта. Ай, уралатта а мича мог хьона, мича вода хьо?!.

Саша. Са хIанз уралатта везац, вижа уллаш аттагIа хургда сона.

Алимжан. Ераш а хьаэц вай топаш?

Саша. А-а, ма эца. Тоъал я вайга. Даим уж топаш текхаеш хул-к хьо.

Алимжан. Фу дергда, Саша...

Саша. ХIа, нана, Iадика хийла хьа.Кхы гургдац вай. Тхо тIий лораде долх. Тхо немце соцаве хьожаргда хьона, хозий хьона? Хьо дIагIо, хьай бераш а ийце. Дукха тIом бе тха низ хургбац.

ДIаболх. НиI йийлла юс. Гошта цхьан метте латт.

Щаьхха тIий долча оагIорахьа топий таташ довл. Бийша ухкача къонгашта дIатIайод Гошта.

Гошта. ХьалгIовтта! ХьалгIовтта. хозий шоана?! Сухал бе, сухал!

Къонгаш урахувш. Фу хиннад ца ховш дIа-са хьеж.

Мажит. Нана. фу даьд цига? (Топаш бIаргагу.) Вайцига-м хьашний а хиннаб мотт сона. Нана, малав уж енар?

Щаьхха герзаш ца дувлаш соц. Сатем отт.

Гошта. Салтий ба, ши салте. (ЛаьрхIа.) Мажит, тIий долча дIабахар уж.., вайга сихагIа дIагIо а аьнна. Цига немций ба...

Мажит. Сослан, Вослан, хьаэцал топаш.

Цар цхьацца топ бе йолл. Вожаш а дIатIабовд топаш хьаэца.

Юхадовла! Иштта, Шамсуддин, Iа а хьаэца топ, хIаьта шо цIагIа Iе.

Гошта. Фуд хьона дагадехар, Мажит, Шамсуддин мукъагIа вита?

Мажит. Нана!.. бехк ма бакхалахь. Iайха кхета ма дой Iа шедар. ХIанз хьо дIагIо, ераш а ийце, хIаьта оаха цаI дергда. Тха гIайгIа а ма е.

Гошта. Мажит, фуд Iа дувцар, фу шедар кхетаду ях Iа?..

Мажит. Нана, сатоссаш латт вайна. ХIаьта а долхаш ма дарий тхо... ХIанз кIеззига хьалхагIа дахар мара дий ер.

Гошта. Аз-м хIама яхац... Хов сона-м. ХIанз доккхий хиннад шо. Шо гIо, шо, Шамсуддин вита? Хозий хьона, Мажит? Аз дех хьогара вита из?

Мажит. Iайха ала цунга, нана.

Гошта. Ак, сога-м ладувгIаргдацар цо. Iа ала, тIаккха Iергва из. Хьо веций воккхагIвар?

Мажит. Нана, тха дас фу аргдар иштта гIулахх нийсделча?

Гошта йистхилац. Къонгаш хьалха-тIехьа араболалу.

Мажит (юхебисача вежарашка). Наьнага ладувгIаш хилалаш.

Шамсуддин (корах чукхайк). Нана, гIайгIа ма елахь, тхо-м чехка юхадоагIаргда хьона.

Гошта. Са даьла, фу деш латт со! Хьакийчле, вай даха деза!

Бомба ийккхача санна тата доал. Цул тIехьагIа кхы топ ялац. Гошта лерг дилла ладувгIаш я. БоргIал Iах.

БоргIал Iех, сахулаш латт...

Щайзза ниI дIаеллалу. НаIара санагIа тIа хьатIавож Шамсуддин. Iийсаи Iадлопи цунна дIатIабовд.

Макшарип, кхеравенна, юхасоц: цIеш доахк Шамсуддинах.

Вежараша менге тIа йовулл из.

Шамсуддин (наьнага). Гой хьона, со юхавера... Аз аьннадарий... Со венав... со венав шуга дIаала...

Гошта (цунна юххе гораяха латт). Фу ала венавар хьо? Хьайнст хила, хозий хьона?! Ай, мотт беций хьа? Хьаала, хьаала хьай наьнага, мичаб хьа вежарий? Хозий хьона, хьа йистхила?!

Iадлоп. Веннав из, нана.

Гошта юхаерз: Iадлопи Iийсаи топаш бе а йоахкаш латт. Макшарип а царна уллув дIаотт.

Гошта. Дохийтаргдац! Дохийтаргдац!

ДIатIайод царна. Макшарипагара топ хьа яьккхе, кхесе дIайохийт.

Iадлопи Iийсаи дIаболх. Макшарип тIехьавод. Гоштас хьалоац из.

Макшарип. ДIахеца со, дIахеца! На-на!

Велх.

Гошта (шинна кулгаца хьамархIавеллав). Сабар, сабар, са кIаьнк. Вай хIанз дIадолх, вай гIоргда. Уж бита, шоай безам беце. Вада гIертар хьо, хьай нана а йита... Наьнах удаш хулий? БоккхагIа бараша-м ладувгIап, уж бита. Цар да ва уж иштта Iомабаьр, тIаккха хьо, хьо са ва верригa а...

Топ йоал, цIаьхка а, цIаьхка а... Нанеи воIи тIап аьнна совц. Топий таташ дукха ца говш совц.

Гошта. Хозий хьона?.. Сайцар...

Макшарип. Нана, вахийта со?

Гошта (дIахец) ХIай.. Фу дар Iа аьнар? Вахийта со аьлар-кх Iа... Гой, сона-м хьахоз шедар... (Щаьхха ураэкх. Юха а хьамархIавол. (Ак, вохийтаргвац! Из вIалла дага а ма хила! ЦаI... цхьа къонах деррригача цIагIа...

Елх.

Макшарип. Нана, со вода.

Гошта (сихъенна бIаргех хий дIадоакх). Гой хьона, со-м елхац. Ма нана а я-кх са яр яхаш латта хургва хьо... Елха а елхаш... (Фуфайка хьа а ийце, цунна дIатIакхолл). ДIатIаювха, хьаэца хIамаш! ГIоргда вай, царга ца а хьежаш. ТIаккха ховргда царна, со шоашта эгIазъяхалга. Шек ма вувла, уж-м тIехьакхувргба... Хозий хьона, са кIаьнк? (Шорта.) Хозий хьона?..

Макшарип. Нана, со гIоргва. Тхона эгIаз а ма аха, хьайна ма хой хьона шедар. ДагадоагIий хьона, воти тIем тIа вахача хана, Мажит варий вай эгара воккхагIа? Оаха массане, Iа а тIехь ладувгIар цунга. ХIанз, хьайна ма хой хьона: со цаI висав укх цIагIа. Са вежарий... берригаш цига ба (кулг лостаду). Со вода, нана. Со а царца хила веза...

Гошта йистхилац. Макшарип шорта наIаргахьа юхатIехьашка вода.

Гошта (корта хьалъайбу). Сабардел...

Макшарип юхасоц.

Топ мукъагIа хьаэца...

Макшарип, топ хьа а ийце, араэккх.

Геттара сатийна я. Топ йоал, цкъа, шозза, кхозза. Ца хаддаш автомат хьокх, тIаккха юха а хьалха хинна сатем отт.

Ши кулг урагIа а дахийта, Iогора йода Гошта. Лампа йов.

Ща шорта юха сийрдадоал. Гошта менге юххе уралатт.

Гошта. Шамсуддин, са воI... (Цун юхьа тIа гIолла кулг Iохьокх.) Ма чIоагIа дезар хьона из илли. ДагадоагIий хьона? «Хьо кхера ма кхера...». Даь илли. Со Iовдал хьога лувш хулар даим. Укх тIеххьарча хана ше фу дувц ца ховш ма йисарий хьа нана-м! Хьанна ховра из, хьанна ховра из, са кIаьнк.., Ма чIоагIа тIера а вар-кх хьо. халхара. Мажит эгIазъухар, хьа бегаш кIорда а бийя. Мажит... (Ши ник хьаэц). Са воккхагIа вола воI... Ма чIоагIа сагот дора Iа арме ваха гIерташ. ХIетта мара мож яша а водавеннавацар. Аьсета цIи массаза яккха цIийлора... (Кора тIа улла тетрадь хьаделл). Ераш хьа стихаш я, Вослан. Тхона дош хетацар Iа леладечох, цудухьа лечкъа а лечкъаш язйора Iа уж. Хьо эгIазъухар. Тхона-м хацар, из гIулакх хьона иштта чIоагIа дезалургдий. Вай тайпан цIаккха хиннавац поэт. ТIаккха хьо, Макшарип. Цаккха хьай портфель хьалъоллаш вац-кх хьо. (Портфель хьа а ийце, хьастамах хьалъолл). Фу оамал я из — цIагIа хьачувоаллаше, кхесса дIаухийташ. (Пенах хьалъуллача барзкъах кулг тох). Iадлоп, хьо сона эгара дукхагIа везар. Лечара яьлар со, хьо веча хана, цудухьа хургда из. Чан кIориг санна, чIоагIа кIаьнк вар хьо. Хьо а Сослан, Iийса хьо а.., Дерригаш укхаза дар шо, хIанз цхьаккха а вац... ТIема даьдар аз шо, тIема, астарах из бизарг!

Елх. Айдамара сурта хьалхашка соц.

БIара сенна хьеж хьо? Къонгаш?.. Бац хьа кхы къонгаш. ЦаI вац, хозий хьона, цаI! Бакъдар ха безам бий хьа? Аз дувцаргда хьона бакъдар. Со, со се я уж бахийтар! Хьона мотта хургда, уж шоаш бахаб аьнна, са низ бацар уж юхасовцабе, аьнна? ХIаьта из иштта дац. Со — нана я, ноаной низ боккха ба. Хьо вар царна хьехам тийннар дагадоагIий хьона? Уж шоай декхар ховш, денал долаш хьалкхебе гIертар хьо. Хьо дIаваьлча, аз сайна хьатIаийцар из гIулакх. Со а кхерар, оввой ма чIоагIа кхерар-кх со, уж доастама, зовза, кIезига болаш хьалкхерI Шоай декхар кхоачашдир цар-м... Фу дергда... Сай ворхI дог хилча, ворхIазза-м лергьяр со, царех цаI ца валийта.

Елх, кулгашца юхь дIа а къайла. Корта хьалъайбу.

ХIанз аз фу де деза? Хьайист хIана хилац хьо? Мегад, сайна хов сона... Iа фу аргдар а хов.

Пенах хьалъулла топ хьаэц.

Са даьла, ма еза а я-кх! Со-м йода Айдамар. ХIанз со се цхьаь йисай! Къонгаш байча, ноаной бусаш хиннад массахана а. ХIа, са бераш, гIайгIа ма е оаш, со а йоагIа шоана тIеххьа.

Цу ханна цIагIа чуэкх Аьсет. Топ хьабе а ела.

Аьсет. Гошта, сабар, хьо гIоргьяц. ХIанз... со я яха декхарийла.

Гошта, цецъяьнна, цунна бIарахьеж.

Аьсет. Хьона... хьона хацар... Сона... везар хьа воI... ЧIоагIа везар. (Ши кулг дIа а кховдадаь). Хьада гера, хьая сога топ, хIанз... со гIоргья, со.

Гоштас, кхы йист ца хулаш, топ дIакховдаю. Цхьан юкъа шиннена бе йоаллаш топ а йолаш, кIирбенна шоайла бIарахьежаш латт уж. Айдамара илле оаз я хозаш. ТIехьтIехьагIа айлуш, айлуш, еррига эл хьалъюз цу илле оазо.

Пордув

ГIалгIай лоамашка
И. Плиева сурт.

Дж. ЯНДИЕВ

Лув кхера

Бера хана денз
Цхьа хIама хов сона:
Чарахьа герз
ГIетти, е бакъахьа доале,
ХьунагIа борз увгIе,
Е лоам тIа сай Iахе
Цо царна жоп лулга,
Из юха йист хулга
Шаьра хов сона.

Аз йоккха тамаш еш,
Со дегаца воккхавеш
Цхьа хIама хилар сона.
Лермонтовс уйла яьча,
Цун стих екаяьча
Лакхача лоамаша
Сай оаз оттанза,
Массанена хазанза
Йола стих цар юхааьлча
Тоам хилар сона.

• • •

Ма яха сога укх лаьтта
Со векъа, гIийла хьаша ва,
Е цIагIа, ара со атта
Вахаш сонта лийннарех ва.

Сона-м ейнай хало, оатто
Вахар дезаш даьхад хьацар.
Аз а лелаяьй сагото
Качдена из дагадоацар.

Алал сога, фуб дукен мах
Саг бокъох тешаш ца хилча,
Сенна беза сигала малх
Лаьтта буц йоалаш ца хилча.

Ма яха сога укх лаьтта
Со векъа, гIийла хьаьша ва,
Е цIагIа, ара со атта
Вахаш сонта лийннарех ва.

А. ХАМХОЕВ

Даьхенцара уйла

Лоамчура доагIа шовда
санна
Хьоцар са уйла цIена еце,
Йизача гуйренах санна
Хьох бIарг бива со веце,
Со сенна веза хьона, Даьхе!

Хьона эшаш долча гIулакха
Лийг ше санна кадай со веце,
Хьа беркатерча рузкъах
Дог гIоздаьнна со веце,
Со сенна веза хьона Даьхе!

Наьна дог ший бераца санна
Са вахар хьоца ийна деце,
Хьо замана бакъ теш хинна
Хьоца аз никъ ца бойя,
Со сенна веза хьона, Даьхе!

Вай лоамаш, аренаш хестаеш
Са гIоза илли декаш деце
Вахар дахьаш йоагIа
бIаьсти санна
Адамий дег чу из дужаш деце
Со сенна веза хьона Даьхе!

• • •

КЪОНА ТIЕХЬЕ

Тахан сайга кхаьча зама
Воккхивеш аз къоабал ю,
Ираз дола къона тIехье
Дог гIоздаьнна даькъал ю.

Уж ба шоай дай никъ
хьалаььца
Вахар эргадоахараш,
Iилма тохкаш, говзал
лакхъеш
Космосе никъ биллараш.

Хьунаш, аьлеш, акха мехкаш
Уж ца кхоачаш моттиг яц,
Iалама къайле ца йовзийта
Духьале е низ лаьтта бац.

Адам гIанахь ца кхаьчача
Кхехкаш турпал балхаш да,
ХIара денна цар толамех
Доахаш, хозаш кхааш да.

Тха хьамсара, боча тIехье
Кхаьчад шуга тахан доал,
Даьхен сий деш, вахар
тоадеш
Хьинре баккха балха боал.

Тахан сайга кхаьча зама
Воккхивеш аз къоабал ю,
Ираз дола къона тIехье
Дог гIоздаьнна даькъал ю.

Т. АРЧАКОВ

• • •

Дерриг Iалам бессаз доахаш
Дошо гуйра хьатIагIерт.
Гонахье кIайяь шортта йилуш
Бер чур дикъа дохк хьалгIет.

IажагIа гIа боча хьесташ,
ДIаккхухь ГIалме ловзадеш.
Хазац оалхазарий декар
Тийна йижай сомий беш.

Шершадеш зарзденнад
коараш,
Шийлача михо даьрдаь,
ГIийла латт хIанз сомий
гаьнаш
Асаро бовхьаш кIайдаь.

Даьри санна къаьга лаьтта
Сигале бос байна я.
Сийрда, бIайха хьийжа
малх а
Тахан вайна хийра ба.

ДІАДИЙНАР МАРА ЧУЭЦАРГДАЦ

Юрта боахамерча къахьегамхошта эггара бехктокхамера ха хьаэттай — бІаьстан кхашкара балхаш долалу ха. Цхьаккха сахьат лехьа ца доадеш, беррига низ тІа а бахийта, къахьега леза цар хІанз. Тха «Джалка» яхача совхозерча цхьаболча новкъосташа санна, шоашта а наха а салоІам бар дукхьа дувцача «доацача доккхалех» хІама хургдац, царех хьабала пайда бац.

Ерригаш а дІалаьрхІача 113 трактор я тха боахаме, царех 15 хІанз а ремонт ца еш я. Ремонт яь яьннай яхарашта юкъе а кІезига яц резина ца хиларах, е лоадам боацаш йола оатхал эшарах сайца латташ. КІезига я тоаяь гусеничи търактораш.

Цар-м ерригa мастерске а дІалоацарг ма йий, яхаш бахьан а доахаш, массехк трактор тоаяьй, аьнна, ала дош хилча кхычунна ше сагота ца хиларах, кавгІа йола тракторашi хьалха а йоахаш, Іана замалахь йоккхагІа йолча тракторашта ремонт елга тІехьатеттар совхоза керттерча инженера. Цудухьа хІанз эггара дукхагІа эшаш йола ха хьакхаьчача уж тракторaш ремонте латт.

ХІанз дукха ха йоаццаш совхоза парткома бюро заседане ерригача отделеней кулгалхоша дош деннадар 10-ча марта ерригa юртбоахама техника кхашкарча балхашта араяла кийча хулийтаргьа аьнна. Цхьабакъда, 10-ча марта бюро юха тІа а хьийха, деннача дешах фу хиннад хьежача гучадаьлар кулгалхоша шоай дош кхоачашдаь ца хилар.

БІаьстанна яьча кийчон хьакъехьа парткома бюрос ладийгІар совхоза керттерча агрономага Русинга, тракторни бригадай бригадирашка, отделеней управляющешка, агрономашка. Царех цхьанне а ше бехке лархІацар семилетка тІеххьарча шерарча бІаьстанна яь кийчо ледара хилара. Кхы а тамаш йолашагІа дар совхоза керттерча агронома даь къамаьл. Лоацца аьлча, укх тайпара бар цун къамаьла чулоацам: «Дерригa а дика лел, ремонт яра план тІеххкхоачашъяьй, кхоачамбоацараш юкъе доацаш-м цхьаккха хІама а мича хул, уж кхоачамбоацараш дІадаха йиш йолаш да...».

Цо дийцачоа нийсса бІастамгахьа дар тракторни бригадай бригадирашеи отделеней управляющеи дийцар. Тахан а тІехьа горох, кен, шекара свекла дІае еза. Сенца? Цкъа-дале, цхьанна бригаде а кхоачамболаш яц туков семяпроводаш, шозлагІа-дале, ялатий сеялкаш тІара дискаш хийца ца хиларах уж а балха араяла кийча яц, кхозлагІа - дале, дуккха макхай церга эш, йоацаш я подшипникаш, из бахьан долаш стабильни хьале я дуккха тракторaши сеялкаши. Цхьа подшипник ца хилар бахьан долаш бригаде дІайига торо йоацаш дуккхача хана денз трактористa коа латт пхелагІча отделене цхьа трактор.

Тха совхоз керттерча даькъа хьайбаш кхоаба боахам ба. Хьайбаш дебадара а царгара йоала продукци алсамъяккхара а дукха доакъар кийчде дезаргдa боахама. Цудухьа хІанззе а денз йоакхо е езаш гІулакх да машал хьокха машинаш, жаткаш, йолхьингаш бокъонца кийча хулийтилга. Цхьабакъда, из гІулакх дагадоагІаш бац совхоза а отделеней а кулгалхой.

Къаьстта халача хьала тІа я йиъдагІча отделенера тракторни бригада (отделене управляющи Исмаилов Хьамид, бригадир Абубакаров Хьамид). Цхьа «дика» оамал йолаш саг ва Абубакаров. Дош далара камаьршеи из кхоачашдар дукха дечоа цІаьрматеи ва из. Кхы вІаштІехьдалац, бригадера хьалаш во да, яхаш, массаза а цунца кІалхарвала гІерт из ше лелаеча ледарлонна.

Цу бригадера юртбоахама техника малагІча хьала тІа я тохкам бара йиъдагІча отделенера коммунисташ юкъе а болаш комисси вІашагІъеллаяр март бетта юххье. Массе оагІорахьа тохкам а беш хьежачул тІехьагІа комиссена гучадаьннар дог хьоасташ дацар: ерригa а хІана яц, аьнна, бригадера юртбоахама техника бІаьстан балхашта кийча яц. Бригадира Абубакарова тІадилладар комиссе март бетта 10-гІа ди хьахилалехьа белгалдаьнна кхоачамбоацараш дІадоахилга, цхьабакъда, хІанзалца хьа цо цунах даь хІама дац, гІулакх хувцаденнадац.

Бригадашкара хьалаш дика да ала йиш йолаш дац, цхьабакъда хІаьта а юртбоахама техникана ремонт елга гаьнна дикагІа чакхдаьккхар цхьоалагІча отделенерча № 2 бригадои кхоалагІча отделенерча бригадои. ЙиъдагІча отделене кулгалхой декхарийла бар гектара тІара 11 — 12 центнер хьажкІийи 118 центнер шекара свеклан мара а ца йоаккхаш шоаш дІадахача шера хинна шоай кхоачамбоацараш дага а кхоабаш, укх шера мукъагІа болх тоабе. Цхьабакъда, хІанз хьагуча суртах уж из деш бац.

Кхы дикагІа лелац гурахьа дІайийнача культурашта гІулакх делга а. Уж культураш дІа-м йийнай, цхьабакъда, дІахо царца де деза балхаш тесса дитад, цІенденна дицдалийтад царна подкормка елга. Гурахьа дІайийнача культурашта подкормка яра минеральни удобренеш эш шоашта, яхаш, эггара дукхагІа кхайкаш хинараш йиъдагІча отделенера бараш бар, цхьабакъда, царех 30 тонн шоашка дІакхаьчачул тІехьагІа, цхьаннахьа къайлаза дІа а оттаяь, лаьттанга дІа а ца кхоачийташ йицъялийтай цар. Цу 30 тонн аммиачни селитрах дукха ца говш кхера хургба, хІанз дар мара кхы доал ца хуле.

Эшачох ах хиллал шекара свеклаги мара, кхы тІадена дІаде леза фу а дац совхозе. Лакхехьа вай дийца кхоачамбоацараш ца хилча а, дІаде фу ца хиларо а тІехьататта тарлургда ханнахьа хІамаш дІаювлга.

Хьагучох, тха совхоза отделеней управляющештеи тракторни бригадай бригадирaштеи кхы цІаькха а кертагІадаккха деза: дІадийнар мара чуэцаргдац оаш.

И. КАМАЕВ,
Шаьла района «Комсомольски прожектора» штаба начальник.

Денгара ди массаза доал дукхагІа хул индивидуальни хІамаш тегача фабрика № 3 йолча барзкъаш тегача цеха заказчикаш.

Наьха хьашташ дика, лоаццача хана кхоачашдарах езаеннай барзкъаш тегийта ухачарна цеха коллектив. Шоай балха говзал денна лакхъю, декхараш ханал хьалхагІа кхоачашдара яхье а баьина барт тайна къахьег цеха болхлоша. Цудухьа вІаштІехьдаьннад цар хІамаш тегара шин бетта план 105 процент кхоачашъе, иштта ханал хьалха кхоачашъеш я март бетта план а.

Ший декхараш тІехдика кхоачашду цеха дикагІйолча мастера Курочкина Раисас. Болх дика барах коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи еннай цунна. Дукха ха йоаццаш хьахьекхад цеха коллективо ше цунах чІоагтІа тешаш хилар. Моттигерча Советашка хоржамаш хиннача хана горсовета депутаталла хержар из.

Иштта смени заданеш 115 — 120 процент кхоачаш а еш болх бу мастераша Бекова Фуржетхана, Сагаева Зулайс, кхычар. Квартальни план ханал хьалхагІа кхоачашъе лерхІ цеха коллективо.

Сурта тІа: цеха дикагІбола мастераш (аьрдехьара аьттехьа) Курочкина Раисеи Бекова Фуржетхани.

И. Плиева сурт.

1700 миль бІаьха никъ

Наьнъа записнай автор — Чернышевске воІ

Листта йоазош даьча каьхата листий цІов чубоаллаш йола из папка сога хьахьекхар СССР Іилмай Академе Азе халкъий Института востоковедий архива заведующе Дмитрий Бертельса.

— Булгайоазош укхаза дола ах бІаь шу совгІа ха яле а, хІаьта а тохкам бераша хІанзалца хьа царех ховш хІама дац. Из-м ишта да, хІаьта а хьажал хьо.

Эггара хьалхарча листа тІа «Усть-Урте гІолла Средни Азе» яхача кертайоазонна кІал сопа бІаргдайра доаржжадаь яздаь кулг — М. Чернышевский. Из кулг яздаьр сийлахь-воккхача революционни демократа воІ вар.

Ший даь воІ хила воагтІача тайпара саг вар из. Чернышевске нахага дІаяздаь а наха цунга юхаяздаь а каьхаташ, цун литературни тІехьале духхьала Михаил Николаевич бахьан долаш хьакхаьчай вайга. Кепа йоазон тІа вІалла хьоахае а йиш йоацаш, Чернышевске цІи йийхкача хана воІо цун цІи къайла а кхухьаш арадаьхар цун сочиненей цхьацца томаш. Хьалхара эрсий революци хиннача шерашка цо караийцар Чернышевске ерригача сочиненей хьалхара гуллам арабоаккхилга. ХІаьта Октябрьски революци хинначул тІехьагІа, ше валлалца йолча хана (1924 ш.) кердача хьинарца дІахо дихьар цо ший даьх йисача литературни тІехьаленна пропаганда елга. Цо Саратове хьадийлар Чернышевске цІа-музей.

Цхьабакъда, Чернышевский-зІамагІвар Средни Азе мишта кхаьчав?

Да дийна волча хана из гІулакхе эттар финансай министерства машиннаькъа гІулакхий департаменте. Цудухьа юкъарчал доаццаш цун гІулакх доагІаш дар среднеазиатски юстара мехкаш Центральни Россеца дувзаш дола машиннаькъаш дохкилга. 1899-ча шера 10-ча сентябре наькъа ара а яьнна тІайоагІача хана хургйола маршрут йовза яхача цхьан экспедице доакъашхо вар из.

БІарг дІа ца кхоачаш яьржа ядача казахски аренашка гІолла, хий доацача яьссаленашка гІолла говрашцеи инкалашцеи 1700 миль никъ бир Чернышевскеи цунца хиннача новкъосташеи. Гуйра вІалла а ца еннача тайпара хала ера цу шера. Шелал ханал хьалха эттар, цкъаза лоа делхар, цкъаза догІа делхар. Ше дневника тІа деш дола йоазош а цхьайолча хана шелалла гІорадаьча кулгаца дора Чернышевске. Шийла хьалхагІа эрсий исследователех нагахьа саг кхачанза йолча моттигашка хилар из. Цун наькъа дневника тІара Казахстанеи Средни Азеи историкашта корайоагІаргья моттигерча халкъий этнографе хьакъехьара чІоагтІа теркам тІаозаш йола заметкаш, ширача ханарча дуккхача памятникех даь йоазош, края экономика хьакъехьара хоамаш.

Казахстанеи Средни Азеи шийна бІаргдайнар алхха йоазошца белгалдаь Іийнавац Михаил Чернышевский. Фотоаппаратацара болх тІехбаьнна дика бовзаш а Петербургерча Эрсий фотографически общества член волаш а хиннача цо Іалаьмате дукха сурташ даьхар ше баьча новкъа. Цу суртех цхьадола дакъа юкъедахад, кхы материалаш а санна, востоковедий архиве долча альбома. Дневник а фотоальбом а — уж дуккхача маьхера исторически документаш да.

Анатолий ЛЮБАРСКИЙ.
(АПН).

ХІАМА ДОВЗАШ

Грознера № 20 йола юкъера школа ший дикача гІулакхашца йовзаш я республике. Къаьстта дІаяйзай ялхлагІча «а» классера пионерски отряд.

Ленински хьажаре доккха дакъа а лоацаш цу отрядерча пионераша дукха балхаш ду яхьа ворххІе а даькъе. Эггара хьалха цар бувзам лоаттабу Граждански а Сийлахь-боккхача Даьхен а тІем тІа хинначарца. Каст-каста царца вІашагІбетталу уж, цул совгІа язъю царех лаьпа йола материалаш.

ХІанз Ленински денош тІакхоачача хана кхы а дукхагІа хиннаб пионерий болх. Ленин ваь дезткъеи пхиъ шу дузача денна хетаь дика сбор е лаьрхІад цу отрядо, сбора концерте цар доахаргда Ленинах а вай хьамсарча партех а лаьца иллеш, ешаргья стихотворенеш. Цу сборе цар бехаргба В. И. Ленин бІарга вайна а, цунца къамаьл даь а бола боккхий нах, ткъоалагІча шерашка комсомольцаш хиннараш, дикагІа бола производственникаш, кхыбараш.

Бераша гулдаьд дукха тиша аьшк. Ер шу доладелча денз цар гулдаь тиша аьшк ялх тонн да. Ленин ваь ди тІакхоачаш гул а даь дІачулургда цар кхы а итт тонн аьшк.

Хаматхан ГАЛАЕВ.

ФУТБОЛ «ТЕРЕК» КИЙЧЛУШ Я

ГІадбахаб футбол езараш. ХьатІакхоачаш латт футбольни сезон. Укх шера грозненски болельщикашта бІаргагургья «А» классера командаш.

ДІадахача кІирандийнахьа Орджоникидзе цІерахча стадионе контрольни матче лайзар «Волгоградера «Трактори» Грознера «Тереки».

Командай состав белгалйоахаш, ловзара керда тактически варианташ тохкаш ба тренераш.

Матч дІайолаелар волгоградцаша атакаш еш. Цхьабакъда, массехк минут ялалехьа сетка чура бургац хьаара яккха йийзар хьаьший вратара. Из чутехар спорта мастера А. Жердева.

Хьалхара тайм грозненцашкахьа сойне йолаш чакхъяьлар. Бургац чутоха йиш йолча дуккхача торонех пайда эцанзар цар.

ШоллагІча тайме белгала дикагІа ловз «Трактора» футболисташ. Бакъда, счет кхы хувцаяланзар.

Вай команде дика лайзар Ю. Шкодня, А. Жердев, А. Михеев.

24 марта Орджоникидзе цІерахча стадионе контрольни матче вІашагІкхетаргья «Тереки» «Ростсельмаши» (Ростов-на-Дону).

ТОАДАР

20-ча марта арадаьннача «Сердало» газета тІа «Футболисташ кийчлуш ба» яхача корреспонденце тІа материал яьча редакце болхлочун бехках гІалат даьннад. Благовещенскерча «Амур» яхача командаца лайзар газета тІа аьннача тайпара «А» класса чуйоагІа «Терек» яха команда а йоацаш «Луч» яха команда я.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛАЬТТАН КІАЛХАРА ТРАГЕДИ

ЛОНДОН, 20 март. (ТАСС). Амасьи яхача районерча (Къилбаседехьара Турци) Сулджа яхача кІора шахте балхаш деш йола спасательни команда цхьаккха догдоахийла йоацаш йисай дийна воллашехьа а цига дІавелла 44 шахтер лаьттана кІалхара хьавоаккхалургхиларах.

Селхан цу шахте рудничии газ эккхарах, яхаш хоам бу Рейтера агентства, 24 саг вийнав. ХІанзалца хьалваккха вІаштІехьдаьннараш 54 шахтер мара вац, царех кхоъ хала човнаш хинна а ва.

КІалбаха нах кІалхарбаха аьнна шахте чуяхача отрядаца цхьана хиннача инженера аьлар, шахта оагІош хІанз а чухерцаш латт, аьнна. Нах кІалхарбахара аьттув балийтац газ иккхача хана шахте яьннача цІеро. ХІанзалца вІаштІехьдаьннадац из йоае.

Наркотикашцара торговли — пайданера бизнес. Из геттара а дегІайоагІаш я дуккхача капиталистически мехкашка. Дукха ха йоаццаш Гонконгерча «арендоваши» Кердача территоре тІарча цхьан ферма коа тІара полице гучаяьккхар шин килограммагара денз пхе килограммага кхаччалца морфини опиуми «теха» дола бамбука цІовнаш. Цигара хьагучаяьккха бедал ши тонн я. Итташ миллионаш долларий маьха эггара а чІоагтІагІа йола героина яха наркотик кийчъе йиш я цу бедалах.

Сурта тІа: «дуккхача маьхера» бамбука ха деш ва гонконгски полицейски.

ЮПИ—ТАСС сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

РРП ЦК, РНР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ЦХЬАНА ХИННА ТРАУРНИ ЗАСЕДАНИ

БУХАРЕСТ. 20 март. (ТАСС). Аджерпресса агентства хоам бу:

«19 марта саррахьа цхьана траурни заседани хилар Румынски болхлой парте Центральни Комитета, Румынски Халкъа Республика Паччахьалкхен советеи Министрий Советеи.

ЧІоагтІа гІайгІане а болаш заседане дакъа лаьцараша сий деш дагалаьцар Румынски болхлой парте Центральни Комитета хьалхара секретарь, Румынски Халкъа Республика Паччахьалкхен совета председатель новкъост Георге Георгиу-Деж — дукха везаш хинна тха партеи тха паччахьалкхени кулгалхо, даьхени халкъеи ираз бахьан долаш са ца кходеш къовсам лоаттабаьр, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама гІорваьнна вокха деятель.

Соцам тІаийцар къаман траур дІакхайкадареи къаман таьзет оттадареи хьакъехьа».

Африкера США хьашташ

ВАШИНГТОН, 20 март. ТАСС-а **корреспондента В. Копытина** хоам бу: Африкерча США политико лерхІараштеи декхараштеи хетадаьдар Африка гІулакхашта волча США паччахьалкхен секретара помощника Меннен Уильямса селхан Вильямстаунски колледже (штат Массачусетс) даь къамаьл.

Доккхача гІулакха тІа волча цу американски дипломата аьхачох, африкански континента хьакъехьарча американски арахьарча политика керттера уйла тІайохийташ я США кхерамзле. «США кхерамзле» г-дина Уильямса сенах лоархІ геттара дика гучадаьлар паччахьалкхен секретара помощника ший дешаех. Американски частни компанеша, аьлар цо, тІа-тІа доккхагІа дакъа лоац цу континента гІулакхашта юкъе, хІаьта американски монополей капиталовложенеш Африке дІайохийтилга «чІоагтІа» эшаш а да. Цул совгІа, аьлар дІахо М. Уильямса, «цхьадола Іалама рузкъаш (Африка-Ред). геттара боккха лоархІам болаш да американски Іилманеи техниканеи».

«Африкански проблемаш къоастаелга африканцашка шоашка дитанза даргдац» аьнна цкъа хьа а кхайкадаь, М. Уильямса цигга кхыдар доладир: «критически ситуацеш къоастаяра юкъ-юкъе къаьстта гІулакхаш чакхдаханза доале тамаш я». Цунца США паччахьалкхен секретара помощника, мадарра аьлча, ВІашагІкхийтта Штаташ африкански паччахьалкхений гІулакхашта герзаща юкъегІертача кердача акташта никъ маьрша бир.

ДІахо Къулбехьен - Африкански Республике лелаеча «апартеида политикаца ВІашагІкхийтта Штаташ чІоагтІа а йиза а оппозици йолаш я» а яхаш, М. Уильямса цу цхьан ханна белгалдаьккхар, Африке дІаухийтача ерригача американски капиталовложенеех 40 процент Къулбехьен-Африкански Республика даькъе кхоачаш хилар.

Цу долларови влияни тІара чІоагІлуш йоацал-теш ЮАР-ера апартеида политика?

БОККХАЧА ТОЛАМЦА

ВАШИНГТОН, 20 март. (ТАСС). Космически аре караерзаеча «Эрсашта карагІдаьннараш хоастаде йиш я вайга...», «...Цар Іилмахи техникахи вай доккхал де йиш я...» — аьлар селхан США вице-президента Губерт Хэмфре.

Укхаза къаман космически клуба чен тІа къамаьл деча хана аэронавтикаи космически аре караерзаяреи гІулакхий къаман управлене председатель волча вице-президента аьлар, Советски Союз ВІашагІкхийттача Штател хьалхайоалаш латт космически кемай дозалга диллача, хІаьта «...космически ара сага организмана хулаш йола влияни йовзара гІулакха совле, шеко йоаццаш, цунга а я».

Космосе хахкара США-с хІара «пауза массаза ю», аьлар вице-президента, «космосе советски толамашкара хІамаш етталу вайна — 1957 шера спутникагара йолаенна космически костюм тІаювхача сагага кхаччалца».

Ший космически программа «боккхача толамца чакхйоаккхаш йоалл Советски Союз», — аьлар Хэмфре.

МЕХКДАЬТТА ІАРБИЙ МЕХКИЙ ТІАХЬОЖАМА КІАЛ

КАИР, 20 март. (ТАСС). ХІанз Каире вІашагІкхийттача мехкдаьтта дешашта хетаьча африкански мехкий V-ча конференцеца дувзаденна газеташа кепа етт Іарбий паччахьалкхений мехкдаьтта проблемана хетаь комментареш. Цу комментарей белгалдоалаш дола гІулакх да Іарбий мехкий мехкдаьтта ресурсаш кхыча мехкий монополей тІахьожама кІалхара хьайоахилга а уж Іарбий мехкий шоай гІулакхашкеи экономически дегІаахара хьашташкеи оттаелга а.

«Кхыча мехкий мехкдаьтта компанеша вай мехкдаьтана эксплуатаци ярах доаха доккхий пайдаш Іарбий мехкаш шоаш экономически дегІаахара эшарашка дІаахийтача дикагІа деций», — из тайна хаттар ду «Аль-Ахбар» яхача газето.

«Аль-Ахбар» яхача газето иштта кепа тох хьалха Саудовски Араве мехкдаьтта министр хиннача Абдулла Тарики заявлени а. Іарбий мехкаш цІаькха юха а хьажа деза, йоах Тарики, кхыча мехкий мехкдаьтта компанешца шоаш яьча соглашенешка. Вай гІулакх лораданза дарг ца хиларо хьалхадоахаш да мехкдаьттана национализаци елга.

ТЕШАМЕ ПАРТНЕРАШ

ХІанз дукха ха йоаццаш Уругвае дунен халкъашта юкъера промышленни ярмарка хилар. Кхыча мехкашка цхьана цу ярмарке дакъа лоацаш хилар социалистически мехкаш а — Советски Союз, Чехословаки, Германски Демократически Республика, Венгри, Румыни. Советски Союзо, керттерча даькъа, цига дІахьекхар юртбоахама машинаш — челябински трактораш, Іалаьмате йоккхий ши-шегІа лела комбайнаш, сеялкаш, жаткаш, иштта кхыяраш. Ярмарке баькхача наьха теркам чІоагІа тІаэзар машинаша. Уругвая кхашка хІанзлехьа а балхаш деш я советски трактораш. Ярмарка вІаштІехьъяьккхача «Ловер» яхача фирма викалаша аьлар пресс-конференце «Советски трактораш массе оагІонгахьара я тІехдика трактораш я», аьнна.

«Малхбоалехьенцарча торговле» идея, социалистически дуненцара бувзамаш тоадареи шердареи идея тІа-тІа дукхагІа хьаллоацаш я латиноамерикански мехкашкара общественность.

ХІанз дукха ха йоаццаш колумбийски парламенто социалистически мехкашцара гІулакхаш дегІадоаладара хьакъехьа послани яхьийтай мехка президентага. Советски Союзаца, Польшаца, Чехословакеца, Венгреца, Германски Демократически Республикаца, Румынеца, Югославеца торговли бувзамаш долаш йолча Колумберча хІама оттачеи политическии гІозарий керттера теркам тІалатташ да из дош дуккхача хана денз. Уж экономически контакташ кхы а айхагІа хургьяр, нагахьа санна социалистически мехкаца хила доагтІача тайпара дипломатически гІулакхаш долаш Колумби яларе.

Соахка гурахьа цу тайпара гІулакхаш оттаделга дІадийхар 68 колумбийски парламентареша. Керда шу хьахулача хьалха Колумбе'ерригача политически партей викалаш болча 122 депутато послани яхьийтар мехка президентага, цу тІа йийцараш къаьгга Венгрии Германски Демократически Республикеи яр. Боготерча дунен халкъашта юкъерча ярмаркашта Венгрии ГДР-и дакъа лоацаш хилар а, цар деш дола технически новкъостал а, «пайданерча маьхех а Колумбена аьттув болча условех а, политически оамалехьара цхьаккха тайпа доазув а ца оттадеш а», кофел совнагІа, кхыдола товараш а ийде уж кийча хилар а дага а дохийта, послане автораша дІадийхар хІанз Боготера Венгреи Германски Демократически Республикан торговли миссеш правительствас официальни къоабалъелга а «консульствaш яхкачул тІехьагІа эггара хьалха боаккха гІа» цунах хулийтилга а.

Колумбийски общественноста дуккхача гІозараштa хетари дагадоаллари да социалистически паччахьалкхенашца лерттІа дика гІулакхаш оттадара тІакхувш хилар. ХІаьта правительствaга йиш яц из халкъа дагадоаллар теркал ца деш Іе. Цхьа бахьан доацаш дацар Малхбоаленца торговли бувзамаш оттадара с шердара программа кийчъеш я правительство, аьнна, январь бетта колумбийски кхыча мехкашцарча гІулакхий министро хьахкхайкадар а. «Хоастаде мегаргдолаш да, — яздора цу хьакъехьа «Эспектадор» яхача газето, — тІаэттача ханеи бокъонца долча халкъа хьашташтеи маэшшара позици, тІеххьара а, правительства лацар».

Ховш да, хІанз дукха ха йоаццаш Чиле Республико Советски Союзаца, Польшаца, Чехословакеца, Болгареца, Венгреца дипломатически гІулакхаш оттадаь хилар. Советски Союзацеи социалистически кхыча паччахьалкхенашцеи торговли лелае мукъа луш хІанз дукха ха йоаццаш указ арадаькхад Эквадора правительства. Массехк ха хьалхагІа Панама экономикана йолча къаман консультативни совето правительство тІахьийхар социалистически мехкашцара торговли шеръяра. Тринидад-Тобаго яхача зІамигача мехка арадувлача шин газетах «Тринидад-гардиан» яхача цхьанне цу тайпара тІахьехам а беш кхайкарал даьд ший правительствaга. Цу тайпара чулоацам болаш да Венесуэла общественноста дуккхача викалаша кхайкадераш а, масала, уж хабараш хоз правительственни коалицена чуйоагІаш йолча партешта юкъера а. Иштта, «Къаман-демократически фронт» цхьан правительственни парте председатела, сенатора Артуро Услар Пьетре хьакхайкадир социалистически мехкашцара гІулакхаш лар тІа доаладара идея хьаллоацаш ва ше, аьнна.

ВІашагІкхийттача Штатий лоІаме а йоацаш, Венесуэла ший лоІаме хулга совдоаккхаш лерхІ 1884-ча шера хьаяь йолча Каракаса дикка хІама оттача торговли палато социалистически мехкашцара торговли шеръяр. ГІулакха из лоархІамера оагІув белгалйоах костарикански парламента депутата Хулио Суньола а. Цунна хетачунга диллача, Малхбоалехьенцарча торговле Коста-Рика паргІата йоаккхаргья «вайна тІалоаттабеш болча экономически Іоткъамах».

Латиноамерикански мехкаш экономически шоай лоІаме хулга чІоагІдара новкъостал даь ца Іеш, дуккха кхы тайпа беркаташ а доахк социалистически паччахьалкхенашцарча торговлех. Соахка дуккхача социалистически мехкашка яха хиннача мексикански банка миссе доклада тІа белгалдаьккхача тайпара, «планироване система толашагІа хилар бахьан долаш цу мехкашка йиш хургьяр ший лоІамерча предпринимательства экономика оалал деш йолча моттигашка хьалаха хала хургдолаш а, нагахьа санна лаха велча зехьа хьега къа мара кхы хІама хургдоацаш а йола дукха условеш Мексикана яла».

ЦІаста дІадахийтара йолча чилийски департамента начальника Хавьер Лагарриге аьлар, «дІа-хьа йохкача хІамаех маьхаш телара хьисап даь аьлча, эрсел тешамегІа партнер волаш вац». Латински Америка хІама леладеш дола гІозараш а общественность а социалистически дуненцара бувзамаш шердара тІакхувш хилара чІоагтІа духьаленаш лелаю реакционни гІозараша. Къаьгга дика ховш да цу гІозарашта тІехьашка ВІашагІкхийттача Штатий монополеш латтилга, цу монополешта пайдана да арахьарча дуненах а, хІаьта къаьстта аьлча, социалистически мехкех а дІахоадаяь Латински Америка лоаттаелга.

Социалистически паччахьалкхенех аьлча, уж цхьаккха хьарамле йоацаш цІенача дагара тІакхувш я латиноамерикански континента мехкашца шинна а оагІонна пайдана йола торговли дегІайоалаяра.

З. МИРСКИЙ.
(АПН).

ЛадувгІа

РАДИО: 6.30 — Юртбоахама болхлошта передача (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочийи» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 7.20 — Хоамаши передачай программеи. 8.15 — «Сердало» газета оагІонаш тІара. 8.25 — Іийранара концерт. 8.45 — «Къона тІехье» яха передача (гІалгІай меттала). 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Ашараш. 16.15 — «Къонал» яха передача (гІалгІай меттала). 16.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 16.45 — Радиоладув гІархой письмоех оттаяь передача (эрсий меттала). 17.00 — «Къилбаседа Кавказа экономически вахар» яха радиогазета.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — «Кхерам» яха художественни фильм. 18.20 — Передачай программа. 18.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий меттала). 18.40 — Массазза а халкъаца! Съездах лаьца Нохч-ГІалгІайчен писателий къамаьл. 19.30 — Юсупов Султана «Хьая сога цІи тох» яхача дувцара тІера оттаяь телевизионни спектакль (нохчий меттала). 20.00 — Бийса сатийна хийла шун, бераш! 20.10 — Английски меттала урок. 20.40 — Телевизионни кердадараш. 20.50 — Сомий бешамаши баьца дааращи леладечарна дола хьехамаш. 20.55 — Передачай программа. 21.00 — «Вальтер Френцель» яха художественни фильм хьалхара сери. (Германски Демократически Республико арахийца фильм).

Город Грозне. 2-гІа Алмазный переулок. № 13 вахача гр-нина **Абдурахманов** Усам Абдурахмановича суде деннад г. Алма-Ата. «Горный гиганта» 14-ча бригаде яха ший сесаг **Абдурахманова** Лейла Ахмадовна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне. Октябрьски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦІеча фронтовиккий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктоккхама секретара — 2-45-48; партийни вахарей, промышленнии, юртбоахамей, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции 7/84.

СФ02231. Заказ № 1772.